

F 568/a

1983 MAR

8

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

1982
22. ÉVF
III-
SZÁM

A Z
ORVOSI KÖNYVTÁROS
1982 22.évf. 3.szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

B U D A P E S T

Szerkeszti:

a Szerkesztőbizottság

Szerkesztő: dr Benda Mária

Szerkesztőség: Országos Orvostudományi Információs

Intézet és Könyvtár

1088 Budapest, Szentkirályi u. 21.

Tel.: 343-789

Szármunk munkatársai:

MATAVOVSZKY Tiborné és VARGA Miklósné, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet Orvosi Könyvtárának munkatársai, KOZMA Zoltánné, a Somogy megyei Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, THURÁNSZKYNÉ VICZIÁN Erika, a Fővárosi László Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, dr NEMESÁNSZKY Elemérné és APÁTHY Edit, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Elméleti Tömbje Közös Könyvtárának munkatársai, dr Branko KNEŽEVIĆ, Belgrád, dr SZÓNYI Ferencné, ny.könyvtáros, Szeged

HU ISSN 0030-6010

Felölős kiadó: dr Benda Mária

**Kiadja és terjeszti: az Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár**

Készült: az OIK Reprográfiai Osztályán

Felölős vezető: Selmeczi Nándor

Pld.: 300 B/5 Budapest, 1982.

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1982

22.évf.

3.szám

T A R T A L O M

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

- MATAVOVSZKY Tiborné - VARGA Miklósné: Bemutatjuk az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet orvosi könyvtárát 3
- THURÁNSZKY VICSZIAN Erika: A Fővárosi László Kórház "Ferencz Pál Orvosi Könyvtára" 19
- KOZMA Zoltánné: Néhány gondolat egy orvosi könyvtárról. 29
- NEMESÁNSZKY Elemérné - APÁTHY Edit: Tájékoztató a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Elméleti Tömbje Közös Könyvtáráról 41

K ü l f ö l d i k ö n y v t á r o s o k i r j á k

- Branko KNEŽEVIĆ: Információs séma - a hivatkozási kapcsolatok eredményei releváns változók alapján a jugoszláv orvosi biológiai irodalomban. 49

K ö n y v i s m e r t e t é s e k

- Könyvtár belgyógyászok számára. IV. jegyzék. Ismertetés. SZÖNYI Ferencné. 71

R e c e n z i ó k

- Az orvos-egészségügyi szakkönyvtár szerepe a gazdasági-műszaki vezetők szakirodalom-ellátásában a továbbképző tanfolyamok tükrében. Kozma Zoltánné tanulmányának recenziója. Rec. Benda Mária 75

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

- Dr Székely Sándor, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár igazgatója nyugalmába vonult 77

Contents

Page

WE PRESENT OUR LIBRARIES

Maria MATAVOVSZKY - Judit VARGA: The Library Of the National Korányi Institute Of Tuberculosis And Pulmonology	3
Erika THURÁNSZKY VICZIÁN: The "Ferencz Pál Medical Library" Of the Metropolitan László Hospital	.19
Terezia KOZMA: Notions On a Medical Library	.29
Ildikó NEMESÁNSZKY - Edit APÁTHY: The Joint Library Of the Semmelweis Medical University's Scien- tific Block	.41

FOREIGN LIBRARIANS REPORT

Branko KNEŽEVIĆ: Information Scheme - The Results Of the Citation Relations In Yugoslav Biomedicine According To Relevant Variables	.49
---	-----

BOOK REVIEW

The Role Of Medical-Health Library In Supplying Liter- ature to Economic-Technical Leaders As Reflected By Postgraduate Courses. Rec. Maria Benda	.75
---	-----

NEWS AND NOTES

Dr.Sándor Székely, Director Of the National Institute For Medical Information Has.Retired	.77
--	-----

Стр.

-III-

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

Bemutatjuk az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai
Intézet orvosi könyvtárát

MATAVOVSZKY Tiborné - VARGA Miklósné

Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet
Főigazgató: Dr Schweiger Ottó

1901 novemberében megnyílt az első magyarországi tüdőszanatórium, A János-hegy Budakeszi felé néző lejtőjén magasodó épület, amely az Erzsébet Királyné Sanatorium nevet kapta, a Budapesti Szegénysorsú Tüdőbetegek Sanatorium Egyesületének munkálkodásából született.

Az azóta eltelt 80 év alatt a 116 ágyas Erzsébet Királyné Sanatoriumból több, mint 1.000 ágyas kórház alakult ki, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet. Nem a nagyságrendi változás az elmúlt évtizedek legfontosabb jellemzője, hanem az a gyökeres átalakulás, amely a tuberkulózis gyógyításában végbement. A tbc gyógyíthatóvá vált, és Magyarországon többé nem népbetegség. Ez egyrészt a diagnosztikus és terápiás eljárások fejlődésének, másrészt az egész országban egységesen irányított és szervezett megelőző, felkutató, gyógyító és gondozó tevékenységnek köszönhető. Az 1949-ben államosított és 1952-ben országos intézetté nyilvánított szanatórium vezető szerepet játszott a tbc visszaszorításának folyamatában.

Milyen változások történtek a tbc diagnosztikájában és terápiájában?

A bakteriológiai diagnosztika területén a fejlődés a mikroszkópos köpetvizsgálattól a sorozatos tenyésztésekhez vezetett. A röntgendiagnosztika terén az átvilágítások és felvételek mellett rutinvizsgálattá váltak a rétegfelvételek. Bronchológiai és spirometriai vizsgálatok kerültek bevezetésre.

A terápia kezdetben fekvőkúrából, bőséges ételmezésből, hidroterápiából állt. Aktiv kezelést jelentett a tizes évektől alkalmazott collapsus terápia, majd a különböző sebészeti eljárások /szálagégetés, phrenicus bénítás, thoracoplastica/.

A döntő fordulat az első hatásos gyógyszer, a streptomycin 1943-ban történt felfedezésével következett be. Az ötvenes évek elejétől Magyarországon is egyre többféle antituberculosicum állt rendelkezésre. Ezek racionális alkalmazásának kidolgozására /hány gátlószer kell alkalmazni, milyen kombinációkban, milyen adagokban, mennyi ideig/ intézetünk széles körű, országos kontrollcsoportos vizsgálatot végzett. A sebészeti terápiában ugyancsak az ötvenes évek elejétől jelentős fordulat következett be a rezekciós műtétek elterjedésével.

A gyógyítási lehetőségek fejlődésével párhuzamosan a negyvenes évek végétől kiépült a tbc fekvőbeteg-intézeti és gondozóintézeti hálózat. A felszabadulás után igen nagy áldozatot igényelt az intézeti ágyak számának növelése. A háború után kastélyokat alakítottak át tbc intézetekké, s 1960-1965 között több új intézet épült. A gondozók mennyiségi és minőségi fejlődését jellemzi az az adat, hogy míg 1940-ben egy gondozóintézeti orvosra 180.000 lakos ellátása jutott, addig ma már átlagosan 28.000. Nagy súlyt fektetett az egészségügyi irányítás a tbc megelőzésére és a tbc-s betegek felkutatására. 1953-tól kötelezővé vált az újszülöttek BCG oltása /majd a

gyermekek tuberkulin-szűrése és BCG újraoltása/, s 1960 óta kötelező a teljes lakosság rendszeres részvétele az ernyőszűrésen.

Évtizedek munkájának eredményeképpen a tbc epidemiológiai helyzet alaposan megváltozott. A tbc a vezető halálokok között 1932-ig az első helyen állt, a hetvenes években pedig már a tizedik helyre szorult vissza. Különösen jelentős volt a javulás a gyermekkori tbc területén. 1953-ban 5.500 gyermeket kellett a gondozóintézetekben nyilvántartásba venni, 1980-ban pedig 21-et. Gyermek tbc halálozás 1980-ban egyáltalán nem volt.

A tüdőtbc-s betegek számának csökkenésével megváltozott intézetünk beteganyagának összetétele. Egyre több idült aspecifikus tüdőbetegségben, ill. tüdőrákban szenvedő beteg került osztályainkra, s az EU. M. 9/1969 sz. utasítása hálózatunk feladatává tette az összes idült tüdőbetegségben szenvedő beteg ellátását. Ezzel, valamint annak következtében, hogy bekapcsolódtunk a területi betegellátásba, megszűnt az intézet szanatórium jellege. Ugrásszerűen megnőtt az ápolott betegek és a diagnosztikus vizsgálatok száma.

Többféle új diagnosztikus eljárás bevezetésére került sor. Meghonosodtak a citológiai vizsgálatok és a vérgázanalízis. Bővült a bronchológiai vizsgálatok köre, és bevezettek más endoszkópos vizsgálatokat is. Kifejlődött az immunológiai-allergológiai diagnosztika, fejlődtek a funkcionális vizsgálatok /hemodinamikai, légzésmechanikai stb. vizsgálatok/. A diagnosztikai laboratóriumban bevezették az általános bakteriológiai diagnosztika különböző eljárásait.

Az intézet történetének e nagyon vázlatos áttekintése után szeretnénk bemutatni, hogyan szolgálja a maga eszközeivel az intézetben folyó gyógyító, szervező, tudományos és oktató munkát az orvosi könyvtár.

Az intézet könyvtára feltehetően egyidős az intézettel. A Sanatorium Egyesület 1905. évi jelentése megemlíti, hogy van az Erzsébet Királyné Sanatoriumban egy adományokból létrejött, főként idegen nyelvű könyvekből álló könyvtár. Olvasószobát az orvosoknak 1923-ban rendeztek be. Ez időtől a Sanatorium Egyesület évi jelentéseiben nyomon követhető a szakkönyvtár gyarapodása, fellelhető az előfizetett folyóiratok száma és időnként tételes felsorolása is. 1942-ben 1.601 kötet volt az állomány, 24 folyóirat járt /külföldi és magyar/. A háború alatt a könyvtár nem szenvedett jelentős kárt. A könyvtárat megbízott orvosok kezelték az ötvenes évek elejéig, amikor az első főfoglalkozású könyvtárost alkalmazták. 1967 óta ketten végezzük a könyvtári munkát, s 1978-tól itt dolgozik az intézet német fordítója is.

Könyvtárunk anyagának változása tükrözi azokat a változásokat, amelyek az intézet szerkesztésében, munkájában végbementek 80 év alatt. A hatvanas évek közepéig könyvtárunk fő gyűjtőköre a tbc irodalma volt. A több évtizedes múlttal rendelkező külföldi tuberkulózis folyóiratok /American Review of Tuberculosis, Beiträge zur Klinik der Tuberkulose, The British Journal of Tuberculosis, Revue de la Tuberculose, Zeitschrift für Tuberkulose stb./ kevés hiánnyal, többségükben első köteteiktől megvannak állományunkban. Régi könyvanyagunk is, mely főként magyar és német nyelvű, elsősorban a tbc témakörét öleli fel. A magyar nyelvű tuberkulózis szakirodalom gyűjtésében teljességre törekszünk, s így - ajándékozás révén vagy fölös-példányjegyzékről kiválasztva - ma is kerül birtokunkba időnként egy-egy történeti értékű könyv. Hasonlóképpen igyekszünk pótolni az említett régi folyóiratok hiányzó köteteit is, hiszen ennek az anyagnak a megőrzése könyvtárunk feladata.

Ma, a megváltozott körülmények között, fő gyűjtőkörünkbe a pulmonológia szakirodalma tartozik. Részletezve ez a következő területek irodalmát jelenti: pulmonológiai vizsgálatok, a tüdő és a hörgők gyulladásával és üregképződéssel járó betegségei, daganatos tüdőbetegségek, idült aspecifikus légzési betegségek és következményeik, a keringési betegségek tüdőbeni megnyilvánulásai, a tüdő fibrózisai és granulomatózisai, a légcső, a hörgők és a tüdő fejlődési rendellenességei, a mellhártya betegségei, a mediastinum és a rekesz betegségeinek tudógyógyászati vonatkozásai.

A magyar szakirodalom gyűjtésében teljességre törekedve, a külföldi irodalmat részben nyelvi, részben tartalmi szempontból szelektáljuk.

Az idegen nyelvek közül nálunk is, mint mindenütt, az angol a legnépszerűbb és legismertebb, tehát elsősorban angol, másodsorban német nyelvű irodalmat vásárolunk. Orosz és francia nyelvű irodalom már csak erős válogatással kerül állományunkba, egyéb nyelvű /olasz, különböző szláv/ könyv pedig ritkaságnak számít /de: az olasz, a csehszlovák, a jugoszláv és a lengyel pulmonológiai folyóirat természetesen jár/.

A szakirodalom tartalmi szelekcioóját, a könyvtár mellékgyűjtőköreit intézetünk speciális feladatai szabják meg. A "Korányi" országos intézetként szervezi és irányítja a tüdő és a tüdőbetegségek elleni küzdelmet hazánkban, összehangolja valamennyi tudógyógyintézet és tudógondozó munkáját. Ennek megfelelően vásárolunk szervezés-sel, statisztikával foglalkozó műveket is.

A helyileg itt működő OTKI Tudógyógyászati és Mellkassebészeti Tanszékekkel együttműködve intézetünk vezető szerepet játszik a tudógyógyász és mellkassebész szakorvosképzésben és továbbképzésben.

A "Korányi" a maga területén a legnagyobb szakkórház hazánkban. Tíz tüdőbelosztályhoz csatlakozik a mellkassebészeti, a bronchológiai, a kardiológiai, az általános belgyógyászati osztály és egy extrapulomális tbc-vel foglalkozó osztály, amely nőgyógyászati, orthopaediai és urológiai részlegből áll. S mindezekhez kapcsolódnak a betegellátáshoz nélkülözhetetlen diagnosztikai osztályok /klinikai laboratórium, röntgen, citológiai és kórszövettani laboratórium, légzésfunkciós laboratórium, a bakteriológiai diagnosztikai osztály, a most készülő izotópdiagnosztikai laboratórium/, az aneszteziológiai, a fizioterápiás osztály, valamint a gyógyszerár. A könyvtár anyagi lehetőségeit és az osztályok kívánságait összeegyeztetve igyekszünk minden osztálynak a munkájához szükséges alapvető kézikönyveket beszerezni és az adott szakterület 1-2 kiválasztott folyóiratát előfizetni.

Intézetünk a pulmonológia területén a tudományos kutatás központja is. Jelenleg a következő témák tárcaszintű kutatása folyik kiemelten: a tbc terápia és epidemiológia aktuális kérdései, a hörgőrák epidemiológiai, klinikai és immunológiai kérdései, a bronchitis és az asthma bronchiale klinikai és epidemiológiai kérdései, a számítógépes adattárolás és statisztikai adatfeldolgozás problémái országos intézetben. Ezen kívül két kutatórészlegünk a légzés patofiziológiájával, a különböző tüdőbetegségek állatkísérletes modellezésével, illetve a tüdőbetegségek immunológiai kérdéseivel foglalkozik. Ezeknek a témáknak az irodalmát igyekszünk bőségesen az érdekeltek rendelkezésére bocsátani. A két kutatórészleg folyóirat-ellátottsága igen jó, a könyvrendelési igényeiket is általában ki tudjuk elégíteni.

A határterületi gyűjtőkörök természetesen módosulnak a könyvtár

fennállása során, s így óhatatlanul összegyűlnek időről-időre olyan dokumentumok, amelyekre már nincs szükségünk. Ezeket selejtezzük. Jelenleg pl. a kémiai folyóiratainktól készülünk "megválni", amelyek egykor a biokémiai osztály számára nagy értéket képviseltek, de ma már a mi intézetünkben senkinek sem kellenek.

Áttekintve állománygyarapításunk elvi szempontjait, nézzük annak gyakorlati megvalósulását. 1981-ben 744.000,- Ft-ot fordíthattunk állománygyarapításra. Ebből 84 külföldi és 37 magyar folyóíratra fizettünk elő /további 15 folyóíratot kaptunk cserébe, illetve ajándékba/, és 242 kötet magyar és külföldi könyvet vásároltunk. Folyóíratelőfizetéseinket 1979-81-ben racionalizáltuk: néhány, kevés érdeklődést kiváltó lapot lemondtunk, másokat pedig kieserítettünk az adott terület szakembereinek javaslatára. Ugy tűnik, hogy folyóirataink száma most stabilizálódott. Ha induló új lapból érkezik mutatványsszám a könyvtárba, vagy valamelyik osztálynak van külön folyóíratigénye, ezek az intézet főigazgató főorvosához kerülnek döntésre.

Könyvbeszerezéshez, a külföldi könyvpiac áttekintésére több forrást felhasználunk. Rendszeresen kérünk és kapunk katalógusokat az orvosi könyveket publikáló jelentősebb könyvkiadóktól. Ugyancsak rendszeresen figyeljük a folyóiratok könyvhirdetéseit és könyvismeretéseit. Megnézzük a külföldi könyvkiadók Budapesten rendezett kiállításait, kapunk könyveket megtekintésre az idegen nyelvű szakkönyveket árusító üzletektől. A pulmonológia irodalmát és a klasszikusnak számító belgyógyászati, élettani, farmakológiai stb. kézikönyvek új kiadásait mi, könyvtárosok is figyeljük. A pulmonológiától eltérő szakterületek irodalmát az adott területek szakemberei kísérik figyelemmel, s tulajdonképpen bármelyik olvasónk javasolhat könyvet beszerzésre. Az így összegyűjtött javaslatokat időről-időre eljuttatjuk a főigazgató főorvoshoz, aki átnézi ezeket,

s az általa jóváhagyott műveket rendeljük meg. Főigazgató főorvosunk -Schweiger Ottó professzor - kapcsolata a könyvtárral régi keletű és igen jó. Korábban évekig az intézet tudományos igazgatója volt, s a korszerű szakirodalom beszerzését mindig szívélyének tekintette és tekinti most is, teljes erkölcsi és anyagi támogatásban részesítve az orvosi könyvtárat.

A több évtizedes állománygyarapító /és -apasztó/ munka eredményeképpen könyvtárunk állománya 1981. december 31-én 13.443 dokumentum volt /6.247 kötet könyv, 7.153 kötet folyóirat, 43 egyéb dokumentum/.

Ez az anyag nem egyetlen helyen található. A történeti jellegű művek és az állományunk nagy részét kitevő, általános érdeklődésre számot tartó könyvek és folyóiratok a /központi/ orvosi könyvtárban és raktáraiban nyernek elhelyezést. A könyvtár az 56 katasztrális holdon elterülő, számos - az erdőben és parkban szét-szórt - épületből álló intézet központjában kapott helyet. A századeleji épület földszintjén lévő 2 könyvtárhelyiség 30 évvel ezelőtt még műtő volt, majd a két helyiség közül a kisebbik /amelyet a könyvtár kb. 10 éve kapott meg/ - légzésfunkciós laboratórium. Ma ez az utóbbi a dolgozószobánk, itt vannak a bekötött külföldi folyóiratok, a friss folyóiratszámok, a szótárak, lexikonok, kézikönyvek. A nagyobbik szoba az olvasóterem /méretei alapján valóban inkább terem, mint szoba/, itt kapnak helyet a könyvek, a bekötött magyar folyóiratok - valamint az értekezletek, tanfolyamok és tudományos tanácskozások /de valóban csak akkor, ha az intézet egyéb, e célra alkalmas helyiségei foglaltak/.

A könyvtár állományának az a része, amelyik speciális, egy-egy osztály munkájához szükséges, letéti könyvtárként állandóan az adott osztályon van. 22 letéti könyvtárunk van, ezeknek a mérete

igen különböző: néhány darab könyvtől több száz kötetig terjed. A letéti könyvtárakat vagy az osztályvezetők vagy az általuk megbízott orvosok, kutatók, asszisztensek kezelik. Bár a letéti könyvtárak számára rendelt folyóiratok és könyvek megérkezésük és feldolgozásuk után azonnal a rendeltetési helyükre kerülnek, ez az anyag is hozzáférhető marad. Jó a kapcsolatunk a letéti könyvtárak kezelőivel, könyvtárközi kölcsönzésre vagy házon belüli igény esetén megkapunk tőlük mindent, amit kérünk.

Régi, 1945 előtti folyóirataink és régi könyveinkből 1.000 kötet már évek óta külön raktárhelyiségben nyert elhelyezést. Helygondjainkon azonban az utóbbi időben ez már nem segített. A dupla sorokban álló folyóiratok sokasága nehezítette munkánkat. Érthetően nagy örömeinkre szolgált ez év tavaszán, hogy kaptunk még egy - ki-
esi alapterületű, de maximálisan bepolcozott - raktárat. Így most remélhetőleg néhány évig mentesülünk attól, hogy minden könyvkötőtől vagy könyvesboltból érkező csomag elhelyezésére fél falat beborító polcokon mozgassuk meg a köteteket, újabb és újabb dupla sorokat képezve. Új raktárunkba a frissebb keletű, de már lezárt /megszűnt vagy nem járatott/ folyóiratokat és a sok helyet kívánó hetilapok régebbi, már ritkábban keresett kötetait helyeztük el, míg régi raktárunkban maradt a muzeálisnak tekinthető állomány.

Új könyveink /a letéti könyvtárakhoz tartozók kivételével/ feldolgozás után egy kiállítószekrénybe kerülnek. Bárki megnézheti, átlapozhatja és természetesen helyben olvashatja őket, aki pedig tüzetesebben érdeklődik egy-egy mű iránt, az előjegyezheti kölcsönzésére. Külföldi könyveinket szeretnénk minden tudógyógyász szakorvos számára hozzáférhetővé tenni, ezért negyedévenként válogatott jegyzéket közöl új külföldi beszerzéseinkből a Pneumonologia Hungarica.

/Külföldi folyóirataink listája is megjelenik évente egyszer ebben a szaklapban./

Könyvállományunkról a betűrendes katalóguson kívül sorozati és kongresszusi katalógust szerkesztünk. Tartalmi feltárássra a tárgyszókatalógust tartottuk a legalkalmasabbnak, hiszen ilyen kis terület /mint a pulmonológia/ irodalmának részletes feltáráására sem az ETO, sem a MOB szakrendje nem felel meg.

Friss folyóiratainkat megérkezésük után összegyűjtve hetenként egyszer elküldjük a főigazgató főorvosnak. Ő nemcsak saját szakirodalmi tájékozódására használja ezt fel, hanem referálásra jelöl ki cikkeket az intézet orvosainak, biológusainak, vegyészeinek. A hozzá benyújtott cikkreferátumokból készül válogatással a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Referáló Szemle.

A könyvtárba visszakerült folyóiratok közül azután azok, amelyek részt vesznek a folyóiratkörzésben, elindulnak útjukra az olvasók között. A folyóiratkörzés 1979-ben indult meg, de folyamatosan terjedélyesedett ki. Jelenleg huszonnégyen vesznek részt benne /22 egyéni kölcsönző, valamint egy fővárosi és egy vidéki kórház könyvtára/, és 44 folyóiratot néznek át rendszeresen. A folyóiratszámok megóvása és a kölcsönzések gyorsítása érdekében nem az olvasók adják át egymásnak a lapokat, hanem minden érdekelt fél a könyvtártól kapja meg és a könyvtárnak adja is vissza.

A folyóiratkörzés kibontakozásával könyvtárunk forgalma eléggé megnőtt. 1981-ben 200 beiratkozott olvasónk 1.938 alkalommal 6.265 dokumentumot kölcsönzött.

Az olvasókkal való kapcsolatot vonja szorosabbra az évente megjelenő Könyvtári Híradó, amelyet minden olvasónkhoz eljuttatunk. A könyvtár használatával kapcsolatos aktuális tudnivalókon kívül a

a könyvtárba járó folyóiratok listáját és a kézikönyvtár gyarapodási jegyzékét tesszük közzé benne.

Az elmúlt évben jelentősen nőtt - 1980-hoz viszonyítva csaknem megduplázódott - a könyvtárközi kölcsönzésünk. 1980-ben 375 dokumentumot kölcsönöztünk más intézeteknek, 1981-ben pedig 730-at. /Ebből 531-et eredetiben, 199-et xeroxmásolatban./ 1979 őszétől van a könyvtárnak saját, Lumoprint típusú másolója. Sajnos a készülék akkor sem volt már új, előtte évekig szolgált az egész intézetet. A műszaki állapota ennek megfelelő. Igen sokszor szorul javításra, és a drága vegypapírnak kb. egynegyede kárba vész. Ezért kizárólag a könyvtárközi kölcsönzések lebonyolítására használjuk. Ha valamelyik intézeti olvasónk akar a könyvtárnak járó folyóiratból cikket másoltani magának, akkor erre a célra az intézetben található másik két, normál papírra dolgozó xeroxkészüléket lehet használni. Tervünk, vágyunk, hogy a könyvtárat is ilyenekkel szereljük fel.

Olvasóink évente többször fordulnak hozzánk irodalomkutatási kéréssel. Gépi irodalomkutatási lehetőségünk sajnos 2 évvel ezelőtt megszűnt, így ezeket a kéréseket a rendelkezésre álló Index Medicus és Excerpta Medica alapján tudjuk teljesíteni. Ha az OIK-től kívánnak megrendelni olvasóink irodalomkutatási /téma/ bibliográfiát, akkor ezt szervezzük meg számukra. Az OIK témafigyelő szolgálatából 2 témára fizetünk elő: az aspecifikus tüdőbetegségek és a diabetes mellitus /a belgyógyászati osztály számára/ témára.

Kérésre mi is végzünk témafigyelést.

A kulturális miniszter 5/1978. /XII. 12./ KM számú rendelete országos feladatkörű szakkönyvtárnak nyilvánította könyvtárunkat, amely a pulmonológiai szakterületi együttműködési kör központja lett. Az együttműködési körnek velünk együtt 14 tagja van, többségükben megyei

tudományintézetek könyvtárai. A tagok részvétele a munkában különböző. Vannak intézmények, amelyekkel élénk levelezésben és könyvtárközi kölcsönzésben vagyunk, másokkal a kapcsolatunk sokkal lazább, s végül van 1-2 intézmény, amelyiknek a könyvtára az együttműködési körben alig ad magáról életjelt. Az együttműködési kör könyvtáraiba járó külföldi folyóiratokról és a megvásárolt külföldi könyvekről összesített jegyzékeket készítettünk 1980-ban és 1981-ben. A jegyzékek egy-egy példányát megkapta minden tagkönyvtárunk. Szeretnénk segíteni a főváros nagyobb lehetőségeitől távolabb lévő, gazdasági szempontból is szerényebben ellátott intézetek könyvtárait. Azonban szervezési és módszertani szempontból egyaránt még sok probléma vár tisztázásra. Ehhez várjuk az OIK munkatársainak és kollégáinknak a tanácsát.

Maria MATAVOVSZKY - Judit VARGA: The Library Of the National
Korányi Institute Of Tuberculosis And Pulmonology

In 1952 the reorganized first Hungarian pulmonological Sanatorium for diseases of the chest changed its name into National Korányi Institute for Tuberculosis and Pulmonology. Its main task was the control of the antituberculosis campaign in Hungary. By the end of the 60ies, after the problem of tuberculosis has been solved, the Korányi Institute and its affiliated institutions took over the management of patients with chronic diseases of the chest.

The library's collection reflects the changes having occurred during the 80 years' period. The old collection contains exclusively literature pertinent to tuberculosis. Presently, the main line of acquisition refers to pulmonology in addition to literature relevant to the specific tasks of the Institute. In 1981, 744.000 Ft were spent for acquisitions, i.e. the sum covered the purchase of 121 periodicals and 242 books. Additional 15 journals have been received in exchange, or as gift. The holdings of 13.443 volumes are stored at the central library and at 22 deposit stations. The book stock is processed on various catalogues, i.e. author, catchword catalogue and catalogue of serial works. About 50 per cent of the periodicals participate in routing. The list of foreign books accessible at the library is published quarterly, that of journals once a year in *Pneumonologia Hungarica*. The "Library Herald" /Könyvtári Híradó/ supplies information to the library users. Literature search and selective abstracting service is available on demand.

Since 1978 the Institute's library became the special library of pulmonology and center of the cooperative for diseases of the chest.

Мария МАТАВОВСКИ - Юдит ВАРГА

Представляем Библиотеку Государственного Института
туберкулеза и пульмонологии имени Корани

Государственный Институт туберкулеза и пульмонологии был учрежден из первого венгерского противотуберкулезного санатория. Санаторий стал государственным институтом в 1952 году, как центр руководства и организации борьбы против туберкулеза в Венгрии. С конца 60-ых лет - после резкого снижения заболеваемости туберкулезом - институт и связанная с ним сеть получили заданием обслуживание больных, страдающих хроническими заболеваниями легких.

Состав фонда медицинской библиотеки наглядно отражает изменения, прошедшие в структуре, деятельности института на протяжении 80 лет. Старый фонд охватывает тематику туберкулеза. В настоящее время основным профилем библиотеки является фтизиатрия, дополнительные профили определены специальными задачами центрального института и деятельностью других отделений, имеющих контакты с пульмонологическими отделениями. В 1981 году библиотека израсходовала 744.000 форинтов для комплектования фонда, из этой суммы подписалась на 121 журнал, дальнейших 15 получила в обмен или в подарок, 242 тома книг купила. Фонд библиотеки, состоящий - в конце 1981 года - из 13.443 документов, размещен в центральном библиотечном помещении и в 22 депозитных библиотеках /в отделениях/. Коллектив библиотеки старается многосторонне переработать фонд и предоставить в распоряжение как можно больших читателей. Книжный фонд переработан алфавитным, предметным, серийным и конгрессным каталогом. Прибл. половина журналов, находящихся в центральной библиотеке, участвует в циркуляции. В целях осведомления читателей вне коллектива института в "Pneumonologia Hungarica" раз в год опубликован список зарубежных журналов библиотеки и в каждом квартале избранный список книг, доставленных из-за границы. Контакты с

читателями укрепляются посредством ежегодного выпуска "Könyvtári híradó" /"Вестник Библиотеки"/. По запросам сотрудники библиотеки делают ретроспективный поиск литературы, составляют тематические библиографии.

В 1978 году библиотека стала спецбиблиотекой общегосударственной функции и центром кружка по пульмонологическому сотрудничеству. В связи с деятельностью кружка взаимодействия пока требуется выяснение ряда проблем.

A Fővárosi László Kórház "Ferenoz Pál Orvosi
Könyvtára"

THURÁNSZKYÉ VICZIÁN Erika Fővárosi László Kórház, Budapest
Főigazgató: Dr Várnai Ferenc

A Kórház könyvtárának kialakulása és fejlődése a fertőző betegségek "megszelidítésének" korszakába esik. A könyvtár a kórházzal együtt fejlődött, ezért szeretnék bevezetőként a kórház kialakulására kitérni.

A kórház jelenlegi területén fabarakkok álltak. Ezek, az 1850 táján épült barakk-raktárak a katonaság tulajdonát képezték. Pest városának növekedésével egyre több kórházi ágyra volt szüksége. A hiány pótlására a főváros ezeket a raktárakat vette meg és kórházi ágyakkal szerelte fel. Kalocsay Kálmán egykori László kórházi főorvos így ír a kórház elődjéről:

"Mai szemmel elképesztő és megdöbbentő látvány lenne ez az ispotály. A 383 ágyhoz mindössze hat fürdőkád tartozott és a kórtermeket olajméccsel és faggyú gyertyával világították. Az árnyékszékek nyitottak voltak és a kórtermek közelében helyezték el a szabadban... vízvezeték csak a kórház udvarán volt... a kórházat akkortájt nem igen tekintették valami kivánatos gyógyintézménynek, hanem a szenvedés és a nyomorúság helyének."

Ez az állapot 1894-ig tartott. 1894-ben a "Vasárnapi Ujság" 41.évfolyan 25. számában kis, de igen nagy jelentőségű hír jelent meg.

"Budapest ismét egy nagy közkórházzal gyarapodott, mely a

város járványos betegségben szenvedőknek építtetett az üllői-út végén levő ligetben... Az új járvány kórház...

egy igazgatósági épületből és 15 szellős pavilonból áll..."

A László Kórház megnyitotta kapuját. Megalakulásától kezdve a fertőző betegségek elleni harc legfőbb bázisa lett.

Ma az 1430 ágyas kórház teljesen egyedülálló helyet foglal el egészségügyi életünkben. Legfelsőbb szintű szellemi és gyakorlati bázisát képezi a fertőző betegségekkel klinikai szinten történő foglalkozásnak. A kórház főigazgatójának vezetése alatt 1980 óta a Kórház területén működik a Trópusi Egészségügyi Tanszék. A Kórház nem egyetemi klinika, de részt vesz az egyetemi oktatásban az orvosképzésben és a szakorvosképzésben.

Hogy egy kórház szellemi fejlődésében mekkora segítséget nyújthat egy külföldi irodalommal is jól felszerelt orvosi könyvtár, azt nem kell külön kiemelni. A László Kórház orvosi könyvtára ezt a feladatot kezdettől fogva és egyre növekvő mértékben megtette. Hálával gondolok a mindenkori és a jelenlegi kórházvezetésre, mert a könyvtár fejlesztésének hatalmas jelentőségét mindig komolyan vették.

Az állományt tanulmányozva a múltban is így történt és a jelenben is arra törekszünk, hogy beszerezzük azokat a könyveket és folyóiratokat - külföldi vonatkozásban természetesen válogatva - melyek a fertőző betegségekkel való foglalkozás akár elméleti akár gyakorlati eredményeit tükrözik.

A könyvtár 1936-ban létesült. 1936-1961-ig a főépület földszintjén kapott helyet. A fejlődés 1945 után kezdődött "ahogy a helyzet javulni kezdett, igényelni lehetett külföldi könyvek vételét és folyóiratok rendelését" mondta dr. Steinert Gyula nyug.fő-

orvos, amikor otthonában felkerestem; ő foglalkozott kezdetben, munkája mellett a könyvtári ügyekkel. Tőle, mint szemtanútól értesültem, hogy a könyvtár kezdettől fogva a kórház orvosainak támasza volt. 1962-ben a könyvtár új épületbe, az ujonnan épült központi laboratórium épületének II. emeletén levő szép, világos és kényelmes könyvtárhelyiségbe költözött. Ennek az épületnek a tervezése és megvalósítása dr. Ferencz Pál igazgató /1951-59/ nevéhez fűződik, aki a könyvtár szervezéséért nagyon sokat tett, orvosait - ami a legfontosabb - a könyvtár használatának tudományába is bevezette. Emlékének tiszteletére és példájának követésére 1982. április 21-én dr. Várnai Ferenc, a kórház főigazgatója könyvtárunknak hivatalosan a "Ferencz Pál orvosi könyvtára" nevet adományozta.

Dr. Ferencz Pál irányítása alatt a kórház, amely részben még a II. világháború pusztításának nyomait is magán viselte, rövid idő alatt újjászületett. Dr. Ferencz Pál fejlesztette a gyermekosztályokat; az addigi két osztályból hatot szervezett. Korszerűsítette a tejkonyhát, a kórházon belül ápolónőképzőt alapított. Kutatólaboratóriumot létesített, amelyben elsősorban a fertőző betegségekkel kapcsolatos osecsemőkori életveszélyállapotok kórtani kérdéseit vizsgálták. Korszerű infúziós készítményeket előállító gyógyszer-tári laboratóriumot is szervezett. Bevezette a scarlatina hat napos kórházi kezelését. A poliomyelitises betegek ellátására respirációs osztályokat létesített. Munkásságáról számos előadásban és közleményben számolt be. Orvosi diplomáját és kandidátusi oklevelét, valamint kitüntetései közül a Bókay János Emlékérmet, a Tanácsköztársasági Emlékérmet, és a Gerlőczy Zsigmond Emlékérmet megbecsült helyen őrzi könyvtárunk.

A könyvtár 1962-től, új helyén tovább fejlődött. A fejlődést nagyban elősegítette, hogy teljes munkaidőben foglalkoztatott középfokú szakképesítéssel rendelkező könyvtáros végezte a könyvtári teendőket. Ezután készült el az új, jelenleg is érvényben levő könyv- és folyóirat leltár, valamint a katalógusok. A könyvekről szakrendi és betűrendes katalógusunk van.

Az állomány a könyvtár gyűjtőköre szerint növekedett. A gyűjtőkör a fertőző betegségek irodalma, ezen belül a gyermekgyógyászat és a belgyógyászat. Az állomány gyarapodását az egyes osztályok érdeklődési köre határozza meg így pl. fül-orr-gégegyógyászat, sebészet, EEG, radiológia, patológia, gyógyszerészet, bakteriológia, virológia. Az állomány számszerű növekedését az 1. táblázat, a könyvtár használatát, az olvasó-irodalmat pedig a 2. táblázat szemlélteti.

Könyvtárunk folyóirat ellátottsága gazdag és széleskörű. 62 külföldi és 32 magyar folyóiratunk van. Kiemelt számban szakterületünk az általános orvosi és a gyermekgyógyászat folyóiratai találhatóak. A referáló lapok száma 10. Nyelvi megoszlás szerint angol nyelvű: 41, német: 11, orosz: 8, francia: 1, olasz: 1.

A folyóiratok feltárása a fertőző betegségekre vonatkozóan 1965 óta folyamatos. A folyóiratokat naponta átnézzük és az értékelte cikkek címeit kiírjuk. Az így készült kartonokat kórokozók szerint rendszerezve, szakrendben tároljuk. Erre a szolgáltatásunkra a kórház orvosai igen számítanak és nagy mértékben használják. Házi figyelőszolgálatunkat az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár által készített Gyorstájékoztató Szolgálat általunk előfizetett 30 témája, valamint az ASCATOPICS 4 témája egészíti ki.

A folyóiratok referálása is szervezett keretekben történik. A múltban az érdekesebb cikkekről magyar nyelvű referátumok is készültek a nyelvtudással nem rendelkező orvosok részére. Ezeket a referátumokat a főorvosok által kijelölt orvosok készítették. Jelenleg a referálás az osztályokon szóban történik.

Szintén régi és jól bevált szolgáltatásunk a kórház beteganyagáról készült diapozitív felvételek tárolása. Jelenleg 3.641 db diapozitívunk van, az évi gyarapodás kb. 300-400 db. Ezek a diapozitívek előadásoknál bemutatásra kerülnek, az oktatásban igen jó szolgálatot tesznek.

Kapcsolatunk más intézményekkel élénk és jó. Orvosainkon kívül más intézmények orvosai és egészségügyi dolgozói is használják könyvtárunkat. Különösen a szakmai továbbképzés és a fertőző szakorvosi vizsgára való felkészülés idején a helyben olvasók és a kölcsönzők száma erősen megnövekszik.

Könyvtárközi kölcsönzésünk élénk. Postán és személyesen számos intézmény számít rendszeresen a László Kórházról való kölcsönzésre. Vannak intézmények, melyek rendszeresen, hetente kölcsönöznek. Tavaly 155 könyvtári egységet kölcsönöztünk kórháson kívülieknek, idén októberig majdnem 100 könyvtári egységet. A kölcsönzés teljesen ős módszerrel történik. Magát a kért anyagot - sokszor vaskos köteteket - csomagoljuk és postázzuk. Itt térek rá egyetlen igazi hiányosságunkra, a másolás megoldatlan kérdésére. Könyvtári célra alkalmas másológépünk egyelőre nincs. A kórház fotósa készít a kórház orvosai részére másolatokat, de ez tőlünk független és eléggé nehézkes megoldás.

Az 5/1978/XII.12./ KM számú rendelet Kórházunk könyvtárát országos feladatkörű szakkönyvtárrá nevezte ki. Az ezzel kapcsolatos

feladatok ellátásához nélkülözhetetlen a másológép, így minden bizonnyal ez a probléma is orvosolva lesz.

Szakterületi együttműködési körünket kialakítottuk. A megyei fertőző betegosztályok könyvtáraival kapcsolatunk mélyülni fog. Gondolok személyes kiszállásokra is, ha majd a könyvtár személyi állománya növekedni fog és így 1-1 napos eltávozás megoldhatóbb lesz.

Az összefogásra a jövőben egyre nagyobb szükség lesz.

A fertőző betegségek elleni küzdelem közel sem ért véget. Az eredmények nagyok, de mindig újabb problémákat kell megoldani.

Az országos morbiditásban az egyes fertőző betegségek részaránya jelentősen módosult. Csaknem teljesen eltűnt a diftéria, a poliomyelitis, lényegesen csökkent a pertussis, a typhus abdominalis és a tetanus előfordulása. A kedvező változások a céltudatos prevenció eredményei. Egyes betegségek visszaszorulásával egyidőben viszont mások jelentősége pl. a légúti fertőzések, a fertőző bélhurutok, a vírus hepatitisek, a rubeola, a mumps, az enterovírusfertőzések, a kullancsencephalitis megnőtt. Változott egyes betegségek karaktere éppen a profilaktikus vagy terápiás beavatkozások következtében. A ma előforduló scarlatina pl. sem lefolyásában sem veszélyességében nem hasonlítható a pár évvel ezelőtti formájához. A védőoltottakon esetleg mégis jelentkező diphtheria, pertussis alig felismerhető, míg az immunszuppresszív kezelésben részesülők fertőzései szokatlanul súlyos torzult formát öltenek.

A feladatok megoldásához okvetlenül szükség van a külföldi eredmények ismeretére. Nélkülözhetetlen segédeszközök orvosaink kezében a tudományos eredményekről beszámoló kézikönyvek. Minden esetben arra törekszünk, hogy az alap-kézikönyvek /Mint például a

"Christie", a "Wherle-Top", a "Manson", a "Nelson", a "Harrison" stb./ újabb kiadásait megjelenésük után közvetlenül, de legalább nagyon hamar beszerezzük.

Befejezésül nem hagyhatom említés nélkül, hogy a könyvtár állományának egységes és megfelelő alakulásában milyen nagy szerepe volt és van a kórház jó irányításának. A könyvtár közvetlenül a főigazgató főorvoshoz tartozik. Orvostanácsadója 1962 óta nem változott. Dr. Budai József még megbízott főigazgatóként sem adta más kezébe a könyvtár irányítását. Dr. Binder László főorvos 1980-ig, nyugdíjba vonulásáig a könyvtár patronálója és tekintélyének növelője volt.

A napokban közlemény jelent meg a Journal of Infectious Diseases társlapjában, a Reviews of Infectious Diseasesben arról, hogy a fertőző betegségek kapcsán újabban felmerülő problémák milyen feladatokat adnak. A közlemény ezzel a kiemelt mondattal kezdődik:

"As medical knowledge has grown, so have we - to serve you better".
Szép feladat ez nekünk, könyvtárosoknak is.

1. táblázat

A László Kórház leltári állománya

év	könyv	ebből a tárgyévben beszerzett	folyóírat	ebből a tárgyévben beszerzett	összesen:
1958.	1178	87	856	141	2034
1961.	1.477	163	1.254	84	2.731
1971.	3.096	98	2.418	103	5.514
1981	3.291 ^x	107	3.655	108	6.946

x /1979-ben nagy arányú könyvselejtezés volt/

2. táblázat

A László Kórház orvosi könyvtárának olvasó- és állomány-forgalma

év	látogatók	helyben olvasott dokumentumok	kölcsönzött dokumentumok
1958.	960	nincs adat	784
1961.	1.852	2.620	1.452
1971.	930	nincs adat	1.722
1981.	1.317	2.111	2.024

Erika THURÁNSZKY VICZIÁN: The "Ferencz Pál Medical Library" Of
the Metropolitan László Hospital

The hospital was established in 1850 by rebuilding the wooden barracks. In 1894 the modernized hospital for infectious diseases was opened. The hospital disposes of 1430 beds.

The hospital's small library was established in 1936. It moved 1962 to new premises and a qualified librarian took over work. After the basic works /cataloguing, etc./ was finished the field of collection was extended and bibliographic subject retrieval started. The library's stocks amount to 7000 volumes, half of which are periodicals. The number of subscribed journal titles amounts to a total of 94, which includes 64 foreign journals. The library of the László Hospital is the main library of the special field of infectious diseases, i.e. it supplies information on new acquisitions to the libraries of other hospitals. On demand the librarian supplies information on the basis of the library's holdings.

Эрика ТУРАНСКИ ВИЦИАН

"Медицинская Библиотека имени Ференца Пала"
Столичной Больницы "Ласло" г. Будапешта

Больница была создана в 1850 году преобразованием деревянных барачных, а в 1894 году была открыта новая, в то время современная больница для заразных больных. Сегодня на 1430 койках представляет собой теоретический и практический базис клинического занятия проблемами борьбы против инфекционных заболеваний.

Библиотека больницы была основана в 1936 году, в стеснительных условиях, а в 1962 году переселилась в новое здание, в светлое, прекрасное библиотечное помещение с квалифицированным штатным библиотекарем.

После заканчивания основных работ /каталогизация, и т.п./ проводилось расширение профиля и началось наблюдение тем, т.е. наблюдение статей по актуальным темам на фоне запросов врачей и каталогизация библиографических данных.

Фонд библиотеки состоит прибл. из 7000 библиотечных единиц, половину последних составляют журналы. Количество текущих журналов равняется 94, из них 62 зарубежных.

Медицинская библиотека Больницы "Ласло" является ведущей библиотекой кружка сотрудничества по инфекционным заболеваниям, значит, она информирует библиотеки больниц о получении новых книг на тему инфекционных заболеваний и дает быстрые ответы на все поступающие референс-вопросы на основании имеющихся основных работ.

Néhány gondolat egy orvosi könyvtárról

KOZMA Zoltánné

Somogy megyei Kórház-Rendelőintézet, Kaposvár

Főigazgató: Dr. Varga Levente

A kezdetekről ...

Kórházunk 1846-ban létesült, mint Somogy megye Kaposvári Közkórháza, amelyről Csorba József "Somogy megye ismertetése" című munkájában így ír: "A város napkeleti, felemelkedett részén fekszik a jótékonyságból és a szegény sorsu betegekről gondoskodásból magánosok által a megye és a kormány felügyelete alatt, mint más illy intézetek, készült a már külsejével is feltűnő kórház ... Homlokán egy táblát visel: "A szenvedő emberiségnek..."

Az orvosi könyvek az emberiség hagyatékában különleges értéket képviselnek. Az írástudók felelősségével vallanak az ember szenvedéséről, a szenvedést enyhítő tapasztalatokról, kudarcokról és sikerekről. A somogyi tájon a haladó eszmék követői e szakmában is megteremték s hogy könyvtárunk az ország egyik legrégebbi szervezett orvosi könyvtára, az köszönhető a könyvpártoló, író orvosoknak, akik a könyvtár alapján megvetették. Magja Csorba József megyi főorvos adománya 1850-ben. Ezt a gyűjteményt dr. Wehle Ferdinánd Alajos látta el szabályzattal s nyitotta meg orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek számára. A 160 kötetből álló "könyvtár" akkor felölelte a kor legkorszerűbb orvosi ismereteit német és magyar nyelven. /Ezt igazolják régi okiratok és más írásos emlékek, mint például a "Gründung" és a "Catalog" is./

A főleg a 19. század második feléből származó értékes művek a mai korszerű orvoslás alapjainak a megteremtését tükrözik. Néhány

jeles szerző: ifj. Bókay János, Hőgyes Endre, Fodor József, Korányi Sándor, Jendrassik András, Purjesz Frigyes stb. a könyvtár állományában megtalálható művei orvostörténeti dokumentumok, jóllehet a "muzeális" jelző korát még nem érték el.

Könyvtárunk névadója, dr. Arató Miklós, a kitűnő szervező orvos, akinek a történelmi viharokban szétzilált gyűjtemény könyvtári rangra emelése, könyvtári státusz és anyagi eszközök biztosítása köszönhető 1962-ben. És meg kell említenünk dr. Arató Lászlónét, a könyvtár első "igazi" könyvtárosát is, aki a gyűjteményből korszerű könyvtárat adakitott.

A fenntartó és a könyvtár

A Somogy megyei Kórház és Rendelőintézet integrált intézmény a hozzá tartozó gondozó-hálózattal. Ágylétszáma: 1192, orvosainak száma: 255, a szakdiplomások száma: 11, a szakdolgozók száma: 822, főiskolai végzettségű: 7, gazdasági, műszaki, ügyviteli dolgozó: 83 fő.

Intézményünk feladata a többi azonos funkcióju intézményhez hasonlóan az, hogy a gyógyító-megelőző ellátást a legújabb ismeretek birtokában végezze, a betegeket korszerű gyógykezelésben részesítse. A világon ismerttetett legeredményesebb gyakorlati eljárások, módszerek és gyógy módok megismertetése viszont a szakkönyvtár korszerű, a tudományok haladásával lépést tartó dokumentumállománya és tájékoztató munkája nélkül nehezen képzelhető el.

Az intézmény feladataihoz, különösen, ha ujakról van szó, feltétlenül szükséges a szellemi bázis megteremtése is. Egy-egy új laboratórium felállítása, az izotópos, ultrahangos vizsgálatok bevezetése bázisfolyóiratok indítását vonja maga után, biztosítva az önképzés, a továbbképzés lehetőségét.

Catalag

in the vicinity of Longgar Bay and
Tasmania.

Vol

[illegible]

Kórházunk általános profilu megyei intézmény. Kiemelt feladata: oktatókórház. Fejlődését új létesítmények jelzik. 1981-ben adták át az egészségügyi dolgozók és orvosok szállodáját 132 férőhellyel; ez év májusában 76 férőhellyel megnyílt a felújított korszerű fertőző-osztály; felújítják és korszerűsítik a Bőr- és Nemibeteg Gondozó-intézetet; kiemelt beruházással készül egy műtési tömb, amelynek az alapozását megkezdték és a 6. ötéves terv végéig adják át.

A fenntartó intézmény feladatkörével összhangban könyvtárunk gyűjtőköre az orvostudomány valamennyi ágazatára kiterjed. Dokumentumállománya meghaladja a 11.000 könyvtári egységet. A 22 olvasóhelyes teremkönyvtár több, mint 50 négyzetméter alapterületű, ahol a legolvasottabb könyvállomány és a kurrens folyóiratok kaptak helyet.

Régi könyvgyűjteményünket kiállításon mutattuk be, mielőtt az olvasók látókörén kívül került volna, utána raktárba helyeztük el, ahol 62 négyzetméter területen őrizsük kevésbé forgatott könyveinket és az 1970 előtt megjelent folyóiratokat. Az idén az ideg- és elmegyógyászati és idegsebészeti osztályunkon levő könyvgyűjteményt osztálykönyvtárrá fejlesztettük.

Kórházunk vezetősége a könyvtárosok részéről felmerülő állományfejlesztési igényeket elfogadja, anyagi korlátozásokkal nem nehezíti a megalapozott kérések teljesítését. Könyvek vásárlására évi 150.000,- forintot biztosít, amelyből nem könyv és folyóirat-típusú dokumentumainkat is fedeznünk kell. A szakkönyvek drágulásával ez az összeg egyre kevésbé elegendő.

Könyvbeszerezéseink során az OIK új könyvekről szóló Tájékoztatója jelenti a legtöbb segítséget, ugyanez alapja a helyi igényfelméréseknek is. Talán nem csatlakozunk reményeinkben, hogy a Könyvtár-ellátóval kötött szerződésünk változást hoz a külföldi könyvek

szállításában. Folyóirataink megrendelése előtt valamennyi osztály főorvosa véleményezi a jegyzéket, mielőtt jóváhagyásra a főigazgató elé terjesztjük.

A könyvtár és olvasói

A kórház orvosainak 87 %-a beiratkozott olvasó, a rendelőintézet orvosai közül 30 %, az üzemegészségügyi és gondozó-hálózat orvosainak pedig 30-40 %-a. Ezekkel a számokkal nem vagyunk elégedettek, annál is kevésbé, mert a beiratkozás ténye még nem jelent rendszeres könyvtárhasználatot. Még ha a szakkönyvtár lényegesen kevesebb olvasóval is szokott számolni, mint a közművelődési könyvtár, a gyéren látogatott intézmény nyugtalanító és megkérdőjelezi a befektetett munka értelmét. Ezért a személyes kapcsolatok felvételén kívül - ami szakmánkban kiemelkedően fontos -, megpróbáltunk kiadványokkal is elébe menni olvasóinknak. Kiadtunk például egy leporellót "Tájékoztató az Arató Miklós Orvosi Könyvtárról" címen 1979-ben. Kiadtunk egy Somogy megyei orvosi folyóiratlelőhelyjegyzéket 1979-ben, periódikus kiadványaink közé tartozik a könyvgyarapodási jegyzék. 1981-ben kiadtunk egy ajánló irodalomjegyzéket a rehabilitációs munkában résztvevő szakemberek számára stb.

Terveink között szerepel egy kumulált lelőhelyjegyzék "Somogy megye egészségügyi szakfolyóiratainak jegyzéke 1945-1980" címen valamint egy könyvtárunk alapításának 20. évfordulója alkalmából a kórház orvosainak tudományos munkáit reprezentáló bibliográfia is.

Orvosnapokon, szakmai rendezvényeken rendszeresen bemutatjuk új beszerzésű könyveinket és ezzel is olvasókat szerzünk a könyvtárnak.

Kevés az olvasó? - kérdezzük és keressük rá a választ. Tudjuk, hogy az integráció újabb terheket jelentett és az eddiginél is több időt vett el. Ezen nem segíthetünk. De távol tartja az olvasástól a szakembereket a krónikus nyelvismeret-hiány is. Az utóbbin megpróbáltunk segíteni. Felkerestük az egyes osztályokat, majd az igények alapján angol és német nyelvtanfolyamokat szerveztünk. A tanulási kedv változatlan, 1982-ben már négy csoport indul és 50-60 személy rendszeres képzését jelenti.

Est leszámítva az olvasói igények hullámszerűségét befolyásolni nem tudjuk. Az belső szükségletből fakad s ami motiválja, az egyéni célok, intézményi feladatok. Sok esetben kampányszerűen jelentkezik egy-egy tudományos ülés, orvosnapok vagy érdekes klinikai esethez közvetlenül a kezelés kaposán felmerült tisztázandó kérdés. Ez a könyvtáros számára legizgalmasabb tevékenység, amelynek során szakmai és nyelvi ismereteinek lehető leggyorsabb megőrzésére van szükség. Az irodalomkutatás munkáját - bár folyóiratálmányunk széles spektruma /mégsem elégséges/, a könyvtárközi kérések követik, évente 4-500 kérés. Ugyanakkor megyei léptékkal mérve az országos forgalomból is kivesszük részünket a tőlünk kért dokumentumok megküldésével.

A szakközépiskaderek pályamunkák írásánál, ami ritkább eset, és főiskolai tanulmányaik során valamint továbbképzések idején keresik fel könyvtárunkat, az utóbbiak rendszeresen és folyamatosan történnek. Kiemeltünk részükre egy nagy érdeklődésre számot tartó témát, irodalmat gyűjtöttünk hozzá és ezt az idén kiegészítettük. Számukra Egészségnevelés című különkatalógusunkból ajánlunk szakirodalmat.

Az egészségügyi intézmények háttérében dolgozó szakemberek dokumentációs-információs ellátására is igyekszünk gondot fordítani.

A számukra szükséges könyvekből letétet alakítottunk és az aktuális kérdésekről gyorsinformációs katalógust állítottunk össze.

Tagkönyvtárak Somogy megyében

Négy tagkönyvtárunk van /Marcali, Nagyatád, Siófok és Mosdós orvosi könyvtárai/, valamennyi jó elhelyezésű, különösen ezt mondhatjuk a tavaly megnyílt új mosdósi Szanatórium orvosi könyvtárára, amelynek alapterülete 118 m². A reprezentatív külső és belső terek jól elrendezettek, raktár, kutatóhelyek és könyvtári munkahely egészíti ki a tágas olvasótermet.

A könyvtárosok egy kivétellel felső illetve alapfoku könyvtárosi képzettséget szereztek.

Ahol pénzhány volt, ott a praktikum győzött a könyvtárosok gondolkodásában. Polyóirataik választékát a megyei állománnyal pseré útján bővítik. A jelenlegi 119 féle külföldi folyóiratból, amelynek több, mint a fele angol, 40 %-a német, 10 %-a orosz ill. francia nyelvű, 40-50 példányos havi kölcsönzést bonyolít le pl. a siófoki könyvtár.

Ami hiányzik

Könyvtárunk minden technikai felszerelés híján van, tehát nem kell felsorolnom, hogy az egyetlen írógépen kívül mi mindennel nem rendelkezik.

Hiányzik hálózatunkban a közművelődési könyvtárak oly jól bevált gyakorlata, hogy a Könyvtáros c. lap hasábjain éves statisztikai jelentéseket közölnek a végzett munkáról. Jó lenne, ha munkánkat ilyenmódon is viszonyítani tudnánk más könyvtárhoz, más megyéhez.

Hiányoznak az egymás munkáját ösztönző, segítő tapasztalatoserék.

S talán nem mindenki ért velem egyet, de ha a mintegy 300 orvosi könyvtáros a Magyar Könyvtáros Egyesületben külön szekcióba tömörülhetne, az nagyobb egységet jelentene, mint a mai állapot, ahol a műszaki szekció kereteiben idegennek érezzük magunkat.

Jótékony a hatása a Dél-Dunántúli Régió megalakulásának, amit a folyóirat-lelőhelyjegyzék megjelenése is jelez s a nagyon gyors és pontos könyvtárközi kölcsönzések! De véleményem szerint még több szakmai szállal kellene egymáshoz kapcsolódnunk.

Felhasznált irodalom:

1. OSORBA József: Somogy vármegye ismertetése. Pest, 1857.

Emich Gusztáv. 54. p.

Osorba József /1789-1958/, a MTA tagja. Művei: Higiasztika vagy is az orvosi oktatás, mit kell tenni az egészség fenntartására és a betegség gyógyítására... Pest, 1829.; Somogy vármegye ismertetése. Pest, 1857. Emich Gusztáv. 210 p.

Terezia KOZMA: Notions On A Medical Library

The leading hospital of Somogy County started collection of books already in the past century. This collection was based on the gift made by Jozsef Csorba in 1850. It comprised 160 books for the most part in Hungarian and German, and were abreast of the era.

Cataloguing of the collection having been dispersed during the war was started in 1962. Presently, the stocks amount to 11.000 volumes. The reading room includes 22 places. From the 200 current journals 110 are obtained from foreign countries. 87 per cent of the hospital's medical staff and 30 to 40 per cent the doctors working at industrial and welfare centers are registered users. Services: Regular issue of the list of new acquisitions, location index of foreign journals, which contains the periodicals available in the county. 50 per cent of the journals purchased by the library are lent to the libraries of the 4 health centers in the county. Interlibrary loans amount to yearly 400-500 volumes. In addition to the medical staff the library lends books and periodicals to the qualified staff of the hospital.

Терезия КОЗМА

Некоторые размышления в связи с определенной
медицинской библиотекой

Ведущая больница одной области Южной Венгрии — области Шомодь еще в прошлом столетии начала собирать медицинские книги. Коллекция книг построена на даре областного главного врача Йозефа ЧОРБЫ от 1850 года: фонд, состоявший всего из 160 книг, содержал главным образом работы на немецком и венгерском языках, однако они были на современном уровне данного времени.

В 1962 году началась систематизация фонда, разорванного войнами. В настоящее время библиотека насчитывает 11.000 библиотечных единиц, имеет читальный зал на 22 местах, прибл. 200 текущих журналов, среди которых 110 зарубежных. Врачи больницы в 87%, врачи поликлиники и сети заводских врачей и диспансерных учреждений в 30-40% записались в библиотеку.

Библиотека старается снабжать читателей многосторонними услугами, регулярно издает список комплектования книг, составляет списки местонахождения журналов, причем не только в связи с собственным учреждением, но и в отношении текущих журналов, имеющих в области. Библиотекам 4 медицинских учреждений области отправляет 50% текущих журналов в рамках последовательного абонемента, по порядку поступления отдельных номеров. Межбиблиотечный абонемент составляет 4-500 единиц в год и эта цифра еще увеличивается, так как два библиотекаря библиотеки снабжает спецлитературой не только врачей и средних медицинских кадров, а также других сотрудников с высшим образованием больницы и хозяйственно-технических специалистов.

Tájékoztató a Semmelweis OTE Elméleti Tömbje

Közös Könyvtáráról

Nemesánszky Elemérné - Apáthy Edit

Semmelweis Orvostudományi Egyetem

Rektor: Dr. Szécsény Andor

Az új egyetemi épület tervezésekor vetődött fel a tanszékcsoportok könyvtár létesítésének gondolata. Az ötletet több szempont is indokolta: gazdasági és korszerűsítési törekvések. Külföldi példák is az összevonások, szakrészlegek kialakítása mellett szóltak és szólnak. Többször emlegetett példánk: a bajor Oktatási és Kultuszminisztérium 1974-ben kiadott felsőoktatási törvényében a müncheni egyetemet összevont szakcsoportokra /Fachbereich/ tagolta. A rendelet megjelenése előtt a könyvtári szervezet egyetemünkéhez hasonló volt, központi könyvtárból és intézeti könyvtárakból állt. A törvény a központi könyvtár meghagyásával 21 szakrészleg kialakítását rendelte el. Az egyetemen 130 intézet és 28 klinika volt, valamennyi regaszkodott könyvtára megtartásához. Az egyetemi önkormányzatba való beavatkozásnak minősítették a törvényt, és a Közigazgatási Bírósághoz fordultak. Kérésüket azonban elutasították azzal az indoklással, hogy a törvény rendelkezései nem sértik az oktatás és kutatás alkotmányosan biztosított szabadságát. /1/

1979 januárjában lettünk az Elméleti Tömb könyvtárosai. A harmadik státusz akkor még nem volt betöltve. Könyvtárosok voltunk - könyvtár nélkül. Amikor az Országos Traumatológiai Intézet életveszélyessé vált, egyetemünk a II. sz. Sebészeti Klinika kiköltöztetésével biztosított számunkra épületet, a sebészeti

könyvtárnak pedig ideiglenesen a mi leendő könyvtárunkat jelölték ki. A NET- könyvtár: Nagyvárad téri Egyetemi Tömb Könyvtára létrejöttének másik hátráltató tényezője a Tömbben lévő intézetek tartózkodó magatartása volt.

A II. Sebészeti Klinikával gyorsan és rugalmasan megállapodtunk a "társbérlet" létrehozásáról. Lassan a másik akadály is elhárult, megegyezés született négy intézet /Biológiai, Gyógyszer-tani, Kórlelet-tani és Mikrobiológiai Intézet/ könyvtárának összevonásáról. Később csatlakozott még az újonnan létesített Gyógyszerhatástani Intézet és a Központi Izotóp Laboratórium is. Az állomány összesen mintegy 15 ezer kötet lett, rendszerezés és feldolgozás nélkül.

Első feladatként - katalógus hiányában - próbáltunk minél áttekinthetőbb, a tájékozódást segítő raktári rendet kialakítani. Jelenleg is ez a szakrendi, szabadpolcos rendszer pótolja katalógusunkat. A feldolgozást folyamatosan végezzük, de egy megfelelő katalógus kiépítése többéves munkába fog kerülni.

1979 szeptemberében könyvtárunk megkezdte nyilvános működését. Átlátva egyetemünk hallgatóinak mostoha könyvtári ellátását, nemcsak egyetemi dolgozókat és szakembereket fogadunk, hanem - minden megkötés nélkül - a hallgatókat is. Örömmel tapasztaljuk, hogy a könyvtárunkban megforduló hallgatók mind nagyobb számban nemcsak a szaklapokat, sőt idegennyelvű kézikönyveket is olvasnak. Reméljük, hogy ez a tájékozódási igény egyre inkább általánossá válik, és a hallgatók a végzés után is könyvtárlátogatók maradnak. Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a hallgatók könyvtárhasználati szokásai még sokban kifogásolhatók, bár némi javulás ezen a téren is tapasztalható.

A könyvtár alapterülete: 322 m². 12 fenntartott kutatói és 28 hallgatói férőhelyünk van. 1981-ben 2.117 beiratkozott olvasónk és 38.498 könyvtárlátogatónk volt.

A megnyitás után nyilvánvalóvá váltak az amígys szembeötlő tervezési hibák. A könyvtár egyetlen összefüggő tér, amelyet csak a bútorzat tagol. Nem alakítottak ki dolgozószobát a könyvtárosok számára, így sem az olvasóterem csendje, sem a könyvtárosok számára nyugodt munkakörülmény nem biztosítható. Oktatási időben a könyvtárlátogatók számához mérten nagyon kevés a férőhely. A hallgatók részéről állandó panasz, hogy sok esetben helyhiány miatt nem tudnak bejönni. További tervezési hiba, hogy nagyszámi látogató esetén az olvasószolgálatot teljesítő könyvtárosok a ki- és beáramló forgalmat nem tudják áttekinteni. Ugyancsak szűknek bizonyul a raktári rész is. Sajnálatos, hogy a tervezéskor nem vették figyelembe szakvéleményt adó könyvtáros javaslatát.

Ugy tűnik azonban, hogy a tervezési hibák okozta nehézségek egy része korrigálható. Sor kerül dolgozószobák kialakítására a könyvtárhoz tartozó terasz egy részének beépítésével. Ezzel megszűnik az írógépelés és telefonálás az olvasóteremben. A közeljövőben megnyílik az egyetem új hallgatói könyvtára a Központi Könyvtár részeként. Ez várhatóan csökkenteni fogja a könyvtárunkat felkereső hallgatók számát. A raktárhiányt elfekvő raktár létesítésével tudtuk megoldani.

Címünk: 1089 Budapest, Nagyvárad tér 4., tel.: 137-070/110 m.
Nyitvatartásunk tanévben: 8 - 18^h-ig, szombaton: 8 - 12.30^hig;
oktatási szünetben: 8 - 16.30^hig, szombaton zárva.

Állományunk jelenleg meghaladja a 17 ezer egységet, ebből mintegy 10 ezer kötet a könyv, a többi periodikum.

182 féle folyóíratra fizetünk elő, ebből külföldi 117 féle.
A külföldi folyóíratok többsége angol nyelvű.

Gyűjtőközünket nagyrészt a társult intézetek kutatási területe határozza meg. Ezen felül lehetőségünk van az orvostudomány más szakterületeinek kézikönyveit is beszerezni. Számos általános és indexelő folyóíratot is járatunk /pl.: Nature, Science, Lancet, Index Medicus, Current Contents: Life Science stb./. Tekintettel a könyvtárat látogató hallgatók nagy számára, a szükséges tankönyveket, atlaszokat számukra külön is beszerezzük, kölcsönözni azonban nem kölcsönözzük. Beszerzéseinknél új szempontként jelentkezik, hogy egyetemünkön bevezetésre kerül a kötelező diplomamunkakészítés.

Folyamatos témafigyelést végzünk a kiemelt kutatási témákban, kérésre pedig irodalomkutatási témabibliográfiát állítunk össze.

Állományunkat - a kézikönyvtári anyag kivételével - kölcsönözzük. Jelentős a könyvtárközi kölcsönzésünk: 1981-ben 831 kérést teljesítettünk. Lehetőség szerint minden kérést teljesítünk, ennek nagy részét magunk hoztuk el számos budapesti könyvtárból.

Könyvtárunk látja el egyetemünk mindhárom karának hallgatóit társadalomtudományi irodalommal a referátumok elkészítéséhez ill. a vizsgákhoz. A szabadidő hasznos eltöltéséhez szeretnénk hozzájárulni közművelődési részlegünk kialakításával. Szakszervezeti letéti könyvtárat kezelünk, kulturális és ismeretterjesztő folyóiratokat járatunk. Ez a szolgáltatásunk népszerű lett mind a dolgozók, mind a hallgatók körében.

Az intézeti könyvtárak összevonása tanszékcsoporti könyvtárrá előrelépést jelentett. Tapasztalataink szerint a társult intézetek dolgozói is - a kezdeti vonakodás után - már szerencsésnek érzik az egyetem döntését a "TSZ-alakításról". A párhuzamos rendelkezések

megszüntetésével lehetőség nyílt új folyóiratok beszerzésére. Az egyetem aránylag kevés többlet-ráfordítással sokak által használható könyvtárat tudott teremteni. A könyvtár könnyű megközelíthetősége és elhelyezkedése is hozzájárul ahhoz, hogy állományának olvasottsága sokszorosára nőtt. Reméljük, nem tűnik szerénytelenségnek, ha úgy gondoljuk, hogy ebben a mi tevékenységünknek is része van.

Mivel minden ismertetésnél többet jelent a személyes tapasztalat, minden kollégát és olvasót szeretettel várunk.

Irodalom

- 1./ Gliederung der Universitätsbibliothek durch staatlichen Organisationsakt.

Bibl. Forum, 8, 2, 152-164, 1980.

Ildikó NEMESÁNSZKY - Edit APÁTHY: The Joint Library Of the
Semmelweis Medical University's Scientific Block

The Library of the Scientific Block of the Semmelweis Medical University was established in 1979 and comprises the collections of Biological, Pharmacological, Physiopathological and Microbiological Institutes.

The basic area of the library amounts to 322 m² with 12 carrel reading desks and 28 student's reading desks. Latter amount does not meet requirements during the terms. The stock exceeds 17.000 volumes including appr. 10.000 volumes of periodicals. From the subscribed 182 current journals 117 are in foreign language, predominantly in English. Acquisition is determined by the field of research of the joint institutes. Several journals on general subjects are available, too, in addition to Index Medicus, Current Contents Life Sciences, and several sections of Excerpta Medica. On request of the University's staff the two librarians supply bibliographic information pertinent to the research topics. Interlibrary loans amount to yearly 800-900 volumes.

The librarians also maintain the deposits of the medical Trade Union Library and lend cultural and popular editions.

On the basis of the three-year experiences the fusion of the libraries of the institutes has been found serviceable inasmuch, by the elimination of parallel purchases choice of the journal titles has been enlarged and the available services raised.

Илдико НЕМЕШАНСКИ - Эдит АПАТИ

Осведомление об общей библиотеке Теоретического
Блока Медицинского института имени Семмелвейса

В ходе строительства нового теоретического блока Медицинского Института имени Семмелвейса /в конце 70-ых лет/ был выдвинут вопрос о необходимости создания общей библиотеки учреждений, заселяющихся в новое здание. В 1979 году была учреждена блочная библиотека путем объединения фонда Институты Биологии, Фармакологии, Патологии и Микробиологии.

Площадь библиотеки равняется 322 м², с 12 местами для исследователей и 28 для медиков, что оказывается недостаточным в учебном сезоне. Фонд превышает 17.000 библиотечных единиц, среди которых томов журналов прибл. 10.000. Подписано на 182 текущих журнала, из них 117 зарубежных, в большинстве на английском языке.

Профиль определен в основном тематикой исследований сотрудничающих институтов. Получают ряд общеврачебных журналов, а для улучшения информации - Index Medicus, секцию Life Sciences среди разных секций Current Contents и некоторые секции Excerpta Medica.

В связи с некоторыми особо выделенными темами исследования Медицинского института наблюдают сообщения журналов и два сотрудника библиотеки проводят ретроспективные поиски литературы по запросам врачей.

Межбиблиотечный абонемент является значительным: они отправляют 8-900 документов в год по запросам других библиотек.

Они желают опосредствовать полезному проведению свободного времени путем создания общеобразовательного отделения: те же два сотрудника занимаются депозитной библиотекой центральной библиотеки Профсоюза Медицинских Работников, получают и выдают культурные и научно-популярные журналы.

Как показывает трехлетний опыт, объединение библиотек институтов было полезным, в результате прекращения параллельных выписок удалось обогатить выбор поступающих журналов и расширились услуги, доступные для институтов.

Információs séma - a hivatkozási kapcsolatok eredményei releváns
változók alapján a jugoszláv orvosi-biológiai irodalomban

Branko KNEŽEVIĆ, Belgrád

/A mű eredeti címe: Information scheme -the results of the citation relations in Yugoslav biomedicine according to relevant variables.
- Informatologia Yugoslavica, 1981, 13, 99-114. á:2, t:3, bibl.
adat: 35/

A hivatkozások Valden által végzett tudományos célú alkalmazása /1/, valamint Gross és Gross /2/ eredményei nyomán az információ-tudományban új ágazat jött létre, amelynek révén a szakkönyvtárak objektív fogódzót kapnak folyóirat-állományuk kiválasztásához. A leírt ismeretanyag mennyiségi jellemzőinek és információs értékének elemzése révén "statisztikai bibliográfiák"-at hoztak létre /3/.

A tudományos dokumentumok írásának etikájához szorosan hozzátartozik a hivatkozások bizonyos normáinak a betartása /4,5/.

A hivatkozott irodalom bizonyos tekintetben utal a mű létrejöttére, előzményeire, azaz a hivatkozások mintegy kiegészítik a hivatkozó mű tartalmát. Tekintettel arra, hogy a bibliográfiai egységek tulajdonságai és megoszlási módjuk szempontjából az egyéb tömegjelenségek szabályait követik, ugyanazokat a módszereket alkalmazhatjuk rájuk, mint amelyeket e jelenségek elemzésekor használnak. Így egy bizonyos diszciplína hivatkozásait analizálva olyan tényekkel találkozunk, amelyek az írásbeli közlés bizonyos magatartási

szokásait érthetővé tesszik.

Maga a citációs analízis is sok problémát vet fel, ha úgy tekintjük, mint a tudományok kommunikációs strukturájának elemzési módszerét /6,7,8,9,10,11,12./ illetve az írásbeli közlés magatartási sémáját elemző módszert /13/. Problematikussá tesszik a közlemények citátumainak bibliográfiai jellegzetességei /14/, a hivatkozás logikai motivációja /15/, az egy hivatkozási hálózaton belüli bibliográfiai egységek specifikus összefüggései /16/, magának a citációs hálózatnak a jellegzetességei és tulajdonságai /17,18,19,20,21,22,23./ valamint a hivatkozásnak tudományáganként változó jellegzetességei. Viszont az egy-egy tudományág citációs analízise révén nyert információk anyag lehetővé teszi, hogy felderítsük a bibliográfiai egységek közötti kapcsolatokon kívül a tudományág hivatkozási hálózatának a komponensei közötti összefüggéseket is. Az egy-egy "hivatkozási hálózat" bibliográfiai egységei közötti kapcsolatok meghatározzák a tudományos diszciplínában honos írásbeli közlés magatartási sémáját. A vizsgálatok lehetővé tesszik, hogy jobban megérthessük a tudományos információ viselkedését a mai társadalomban.

Céltűzés

Célunk az írásbeli közlés magatartási rendszerének megállapítása a jugoszláviai biomedicina területén 27 kiválasztott szakágazat hivatkozásai alapján.

A vizsgálatok köre

Vizsgálataink anyagát kétfajta információ-forrásból merítettük:

1. Eredeti folyóiratközlemények, mint bázis-információs anyag,
2. Hivatkozások és utalások, mint másodlagos információs anyag.

A vizsgált, elemzett és feldolgozott anyagot a Zane, Zorka, Labos Anamarija által összeállított Bibliografija medicinske periodike Jugoslavija /Zagreb, Znanstveno-istrazivaacki odjel Opće bolnice "Dr Josip Kajfes" - za godine 1969-1970, 1971, 1972, 1973./ című bibliográfiából vettük. A mintát a véletlen számok táblázata segítségével választottuk ki.

Vizsgálati eredmények

A jugoszláv orvostudományi folyóiratközlemények citált bibliográfiai egységeinek egészét a hivatkozott információ-forrás típusai szerint elemezve /1. táblázat/ feltűnő a folyóiratokból vett hivatkozások nagy aránya /70 %/. Az idegen nyelven írt monográfiákra való hivatkozás lényegesen kevesebb, 15,3 %. Más szóval az eseteknek több mint 85 %-ában a jugoszláv medicina a hazai és külföldi folyóiratokból valamint idegen nyelven írt monográfiákból meríti információt. Ami az egyéb hivatkozási forrásokat illeti, ezek nagyobb részt kongresszusi előadások és olyan monográfiák valamint kézikönyvek, amelyek Jugoszlávia nemzeteinek és nemzeti kisebbségeinek a nyelvén írtak /6,1 %/. Másfajta forrásból származó információk hivatkozásának százalékos előfordulása statisztikailag elhanyagolható /1. ábra/.

A szerző hasonló eredményekre jutott korábban, a Srpski arhiv o. általános orvosi folyóirat hivatkozásainak vizsgálatakor /24/.

A folyóirtcikkekre való hivatkozások százalékos prevalenciája, amelyet vizsgálataink során találtunk, arra enged következtetni, hogy a jugoszláv orvosi-biológia információ korszerű, fejlett és rugalmas. Ugyanakkor konkrétumokra irányuló és nagy részben az orvostudományi kutatás számára szolgáltat információt. Meg kell említeni

a hivatkozott disszertációk csekély előfordulási arányát. A disszertációkra való hivatkozás révén azért elégtelen az információelosztás, mert azok nehezen hozzáférhetők és kevesen ismerik, mint információ-forrásokat. Közelebbről tanulmányozva kiderült, hogy amennyiben tézisekre és disszertációkra utalás történt, az ön-hivatkozás volt.

A tudomány mai fejlettségi fokának egyik jellemzője a nemzetközi munkamegosztás. Egy geopolitikai miliónhoz tartozó tudós kutatómunkájának eredménye a nemzetközi tudomány kincsévé válhat. A nemzetközi információelosztás koordinációjának sikeres megvalósulását elsősorban az egyre növekvő nyelvi barrier akadályozza. E probléma megoldása egyre bonyolultabb és egyre sürgősebb, a gyűjtemények optimális bővítése érdekében.

A jugoszláv orvostudományban citált dokumentumok nyelvét két aspektusból elemezhetjük:

- a/ a citált dokumentumok idegen nyelven
- b/ a citált dokumentumok a jugoszláviai népek és nemzeti kisebbségek nyelvén.

Ezen kívül a jugoszláv orvostudomány elemzett adatai alapján lehetséges az idézett információ-források nyelvének analízise a kiválasztott speciális orvosi területek szerint is /2. táblázat/. A hivatkozott dokumentumok nyelvét elemezve első látásra nyilvánvaló, hogy az angol nyelv abszolút vezető szerepet élvez. Ez még kifejezettebb, ha összehasonlítjuk a hivatkozott idegen nyelvű dokumentumokat a Jugoszlávia népeinek és nemzetiségeinek nyelvein írt és hivatkozott dokumentumok számarányával. Az arány: 23,2 % : 48 % az angol nyelv javára. Az orvosi szakágazatokat tekintve az angol dominál valamennyiben, kivéve az általános sebészetet, ahol a francia nyelv /41,8 %/.

Az angol hivatkozások százalékos előfordulása a legtöbb szakágazatban kb. 50 %, de lényegesen nagyobb az orvosi fiziológiában /71,3 %/, az anyagcsere és zavarai /70,4 %/, és a proktológia /66 %/ területén. 60 % körül vannak az angol nyelvű hivatkozások az alábbi ágakban: mozgásszervrendszer és kollagenózisok /63,2 %/, mellkasi és kardiovaszkuláris sebészet /62 %/, mikrobiológia és parazitológia /61,6 %/. Az angol hivatkozások alsó határa kb. 30 %. Az angol nyelvű hivatkozások legalacsonyabb arányban a közegészségügy területén fordulnak elő.

Sokkal kevesebb a citált német nyelvű forrás, az orvostudomány teljes nyelvi anyagának 11,6 %-át teszi ki. Német nyelvű hivatkozás legnagyobb százalékban a belgyógyászatban fordul elő /28,8 %/, valamint a traumatológiában, a katonai sebészetben /25,7 %/ és a sportorvostanban /22,1 %/. Csekély a hivatkozott német nyelvű dokumentumok előfordulása a közegészségügy területén /3 %/.

Harmadik helyen a franciául írott dokumentumokra való hivatkozás áll, 8,6 %-os előfordulási aránnyal. Meglepően csekély a citált orosz nyelvű dokumentumok százalékos előfordulása /csupán 2,6 %/. Nagyobb arányban találtunk e nyelvből hivatkozást az alábbi szakágakban: gyermeksebészet /9,4 %/, munkaegészségtan /7,4 %/, epidemiológia /6,2 %/ és sportorvostan /5,4 %/. Az olasz nyelvű orvostudományi információk közül a hivatkozottság meglehetősen egyenetlen eloszlású. E nyelven írt dokumentumokból jelentősebb számarányban találtunk hivatkozást a gyermeksebészet /5,7 %/ és a közegészségügyi statisztika /7,1 %/ területén. Ez azzal magyarázható, hogy hazánk egyes részein elterjedt az olasz nyelv ismerete. A hivatkozottság valamennyi többi európai nyelven írott dokumentumból egészül ki száz százalékra, ezek százalékos részesedése

statisztikailag nem szignifikáns. A 2. táblázatban "egyéb nyelvek" címszó alatt a bulgárt, csehét, szlovákot, lengyelt, román, spanyolt, norvégot, svédet és más nyelveket vettünk számításba.

Jugoszlávia népeinek és nemzetiségeinek nyelvei közül a legnagyobb százalékban /22,1 %/ a szerb-horvát nyelven írott forrásokra találtunk hivatkozásokat. Jelentősebb arányú hivatkozást szlovén nyelven az egészségügyi szervezés /3 %/ és a statisztika /2,4 %/ területén találtunk /2. ábra/.

A tudományos szerzők "kollektivizációjának" általános trendje, amely a szétágazó szaktudományok összeolvasztásának szükséges voltából fakad, közvetlenül eredményezi a társszerzők számának növekedését egy-egy tudományos munkán belül.

Anyagunkban az eredeti bibliográfiai egységek elemzése némi túlsúlyt jelez a társszerzőség javára /3. táblázat/. Vagyis az 1969-73 közötti periódusban írott dolgozatok összességén belül az egy szerző illetve a két vagy több szerző által írt munkák számára között 0,6 % a különbség a társszerzőség javára. A művek 49,7 %-a egy szerző, 50,3 %-a pedig két vagy több szerző műve. De ha az átlagot orvosi szakágazatokra bontjuk, bizonyos eltéréseket találunk. Így a hasi sebészetben a közlemények 69,7 %-át, a gyermeksebészetben és a proktológiában 66,7 %-át egy szerző írta. Ezzel szemben az egészségügyi szervezésben az arány megfordul, a munkáknak csak 20 %-át írta egy szerző.

Ha az egy eredeti közleményre jutó szerzők átlagos számát /2,0/ tovább elemezzük, szakáganként bizonyos különbségek fedezhetők fel. Az egy közleményre jutó szerzők legkisebb száma az egészségügyi szervezésben található /1,2/. Az 1,2 szerző/közle-

mény arányt vizsgálva szem előtt kell tartanunk azt a tényt, hogy a dolgozatok 20 %-át írta egy szerző és 80 %-át kettő vagy több szerző. Ebből arra következtethetünk, hogy ebben a szakágazatban a társszerzők száma egy munkára vonatkoztatva kicsi.

Hasonlóan elemezve az epidemiológiát, az egy dolgozatra jutó szerzők száma átlagosan 2,7. Kitűnik, hogy az egy szerző által írt közlemények aránya viszonylag nagy /63,3 %/ és a társszerzőkkel írtaké csakély /36,75/. Ebből következik, hogy ebben a szakágazatban a szerző nagyobb száma társszerző. A hivatkozások strukturájának elemzése kapcsán meghonosodott a "csatolt bibliográfiai egységek normája" kifejezés. Ez a citációs jelenség egyik törvényeként vált elfogadottá. A csatolt bibliográfiai egységek normáját az eredeti közleményre jutó hivatkozások számának jelölésére használták. Ez számos objektív és szubjektív körülmény függvénye.

Vizsgálatainkban átlagszámokat használtunk /3. táblázat/. Az egy eredeti közleményre jutó hivatkozások átlagos száma az összes elemzett orvostudományi szakterületre vonatkozóan 9,9. A megelőző és társadalomorvostudomány vonatkozásában ez az átlagos szám lényegesen kisebb. Különösen feltűnik az egészségügyi szervezés /3,3/ és statisztika /5,0/ átlagértéke, ezek az egész adathalmazban a legkisebbek. Az egy közleményre jutó hivatkozások átlagos száma a megelőző orvostudományban 6,4, míg a "gyógyító medicinában" 11,5.

Kissé mást mutat a hivatkozások átlagos száma a tudományos konferenciákon előadott, vagy folyóiratban megjelent közlemények esetében. Cikkeknel az átlag 8,6. Ez az eltérés azonban nem szignifikáns.

Következtetések

A különböző típusú forrásokból való hivatkozások számarányának elemzése egy szakterületen belül különlegesen fontos szerepet játszik a gyűjtemények ésszerű gyarapítása szempontjából. Az információs forrásokra, különösen aktuális folyóiratközleményekre való hivatkozás gyakorisága, nagy jelentőségű információ terjedésének lehet az előrejelzője és ezzel egyidejűleg a szakkönyvtáraknak és információs központoknak utmutatást ad a beszerzéshez.

Az orvostudomány valamennyi szakterületén szakadatlanul születnek új felfedezések. Ezért folyamatos, megfelelő és gyors információ, valamint a tájékoztatás átadásának hatékony rendszerére van szükség. Azok a külföldi eredmények, amelyeket a hivatkozásoknak információs források típusa szerinti elemzésekor kaptak humán tudományokban, főleg a zenetudományban, nagy fokban eltérnek a mi elemzésünk eredményétől /25/. A hivatkozott információ-források típusainak a miénkkel ellentétes megoszlása humán tudományokban szokványos. Ott az információ terjedése főleg monográfiák útján történik. Diane Nelson megerősíti /26/ Baker adatait. Az orvosi fiziológiában azonban a citációkat elemezve Hafner /27/ megállapította, hogy a hivatkozások 90 %-a folyóiratközleményekből származik. A hivatkozásoknak valamivel kisebb százaléka származott kurrens folyóiratcikkekből az elektrotechnikában /28/. A mi citációs analízisünk eredményei az információ-forrás típusát tekintve valahol az utóbbi két vizsgálat két végletes százalékaránya közt helyezkedik el.

A kis nemzeteket különösen hátrányosan érinti a nyelvi barrier. Ezekben az országokban a tudósok kénytelenek nyelv szempontjából is megválogatni, hogy mit olvasnak és mire hivatkoznak, ami nagy mértékben hozzájárul tudományos orientáltságuk tökéletlen

voltához. Ilyenkor a hivatkozás másodlagos információ-források szerint történik, ennek következtében ez az információ hiányos és gyakran nem is korrekt.

A jugoszláv orvostudományban hivatkozott dokumentumok nyelvének analíziséből következtetni lehet medicinánk nemzetközi karakterére. Az angol nyelvű hivatkozások prevalenciáját specializált adattömeg külföldi elemzői is megállapították /29, 30, 31/.

Igy tehát, ami az idézett irodalom nyelvi megoszlását és az angol nyelvesséjét illeti, eredményeink nagyjából megegyeznek más kutatók eredményeivel. E tekintetben a mi orvostudományunk pozitív információs egyensúlyt mutat.

Egy bibliográfiai egységben a társszerzők pontos számát meghatározni lehetetlen, ha a társszerzők nincsenek egyértelműen megnevezve. A bibliográfiai egységek kb. 12 %-ában az első szerző neve után az "et al." rövidítés állott. Hogy ez a bibliográfiai rövidítés hány szerzőt takar, közvetve nem állapítható meg. Az anyag automatikus feldolgozása során a rövidítést úgy vették számba, hogy egy szerzőt képvisel. A rövidítés numerikus dekódolása valamelyest eltérő értéket eredményezne az egy dolgozatra jutó szerzők átlagos számára vonatkozóan.

Az egy cikkekre átlagosan jutó szerzők száma anyagunkban összehangban van Garfield /32/ hasonló kérdésre kapott eredményeivel.

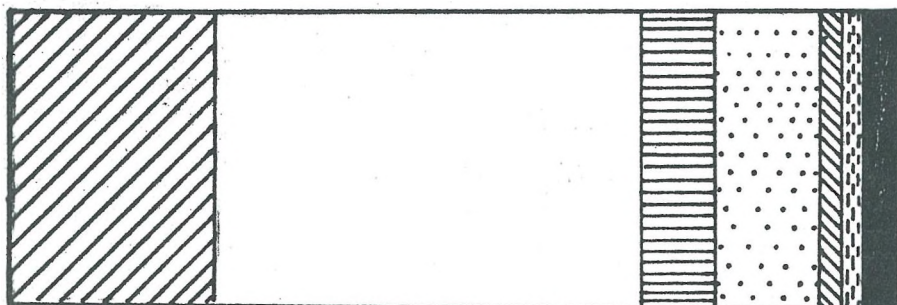
A jugoszláv medicina tehát a nemzetközi tudományok, főleg az exakt tudományok trendjeit követi az egy írásbeli közleményre jutó szerzők számának százalékos növekedésének tekintetében.

Az egy cikkekre átlagosan jutó hivatkozások számának analízise azonban jelentősen eltér a külföldi analízisektől. Az átlagos számok egyenlőtlen volta mindkét esetben jellemző. Az 1967. évi

Science Citation Index szerint egy eredeti közlemény hivatkozásainak száma átlagosan 16. Szovjet vizsgálatok azt mutatják, hogy az egy cikk hivatkozásainak átlagos száma jóval kisebb, mégpedig 10 /33/. Garfield és Price szerint egy cikk átlagos hivatkozásainak száma: 15 /34, 13/. Némileg eltér az egy cikk hivatkozásainak átlagos száma a Windsor és Windsor által végzett vizsgálatokban/35/.

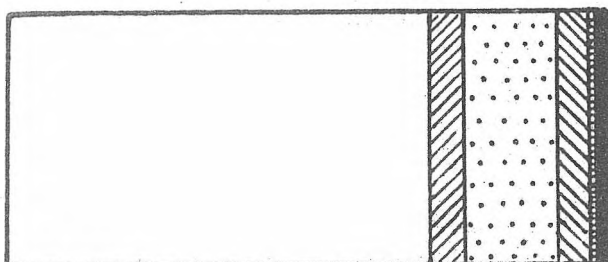
Magunk a hivatkozásokat a tudományos komolyság indexének tekintjük és ebből a szempontból bonyolítottuk egész vizsgálatunkat.

2. ábra. A hivatkozott közlemények nyelve.

	Jugoszlávia népeinek és nemzetiségeinek nyelvei
	Angol nyelv
	Francia nyelv
	Német nyelv
	Orosz nyelv
	Olasz nyelv
	Egyéb nyelvek

1. ábra. A hivatkozott információ-források típusai.

	Hazai és külföldi folyóiratok
	Könyvek jugoszláv nyelven
	Idegen nyelvű könyvek
	Előadások konferenciákon
	Jugoszláv kézikönyvek
	Egyéb források

1. táblázat

A hivatalozott dokumentumok típusai /%-ban/

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	szerezési közl. közlés	doktori dissz.	kand. dissz.	folyóirat	kézikönyv ford.-ban	jugoszláv kézikönyv	jugoszláv könyv	külföldi könyv	kézirat	statiszt. táblák	kongr. előadás	habilit. munkák	riportok	enciklopédiák	újságok	külföldi tankönyv	szabványok	szabadalm.
1. Játéktan	-	1,3	1,3	0,2	65,4	0,6	0,7	9,7	13,5	0,6	0,7	4,5	0,4	0,2	0,2	0,7	-	-
2. Fiziológia	0,3	0,2	1,1	0,5	78,9	-	0,2	3,7	13,0	0,2	-	1,9	-	-	-	-	-	-
3. Egészségügy és megelőző orvoslás	-	0,7	0,2	65,8	0,5	0,2	7,5	11,5	-	0,7	7,5	-	4,0	0,7	0,5	0,2	-	-
4. Fertőző betegségek	-	0,5	0,1	0,1	78,7	0,6	1,6	5,1	10,1	0,1	0,1	2,7	-	0,1	-	0,2	-	-
5. Általános belgyógyászat	-	-	-	-	90,4	-	-	5,8	3,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1 Bronchopulmonológia	-	-	-	-	90,4	-	-	5,8	3,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2 Endokrinológia	-	0,4	0,4	-	69,9	-	3,8	8,4	11,9	-	0,2	3,6	-	-	2,2	-	-	-
5.3 Gastroenterológia	-	0,1	0,3	-	76,1	-	0,4	2,1	14,2	-	-	6,0	-	-	0,4	-	-	-
5.4 Hematológia	-	0,1	0,6	-	72,5	-	0,9	2,9	14,4	0,2	-	7,7	-	0,5	-	0,2	-	-
5.5 Szívérrendszeri betegségek	-	0,3	0,6	0,3	75,0	0,7	0,5	5,3	13,4	0,2	0,2	3,1	0,2	0,1	-	0,1	-	-
5.6 Mozgásszervi betegségek	-	0,4	-	-	66,0	-	1,2	3,5	23,8	-	-	4,3	-	-	0,8	-	-	-
5.7 Anyagcserevezetők	1,0	-	-	-	84,6	-	1,5	1,9	12,4	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-
5.8 Metabológia	-	0,5	1,1	-	72,7	-	0,8	1,9	18,8	-	-	3,3	-	0,3	0,3	-	-	-
6. Általános sebészet	-	-	1,0	-	65,1	0,5	-	0,5	23,0	-	-	7,7	-	0,5	2,7	-	-	-
6.1 Hasi sebészet	-	2,0	2,0	-	64,8	1,0	3,2	3,9	23,6	-	-	2,5	-	-	-	-	-	-
6.2 Gyermeksebészet	-	-	-	-	60,8	-	5,8	-	25,5	-	-	3,9	-	-	-	-	-	-
6.3 Plasztikai és helyreállító sebészet	-	0,2	-	-	67,0	0,2	2,4	3,9	20,8	0,2	-	4,9	-	-	0,2	-	-	0,2
6.4 Idegsebészet	-	0,4	0,9	-	66,1	-	1,4	3,2	24,3	-	-	2,8	-	-	0,9	-	-	-
6.5 Proctológia	-	1,0	-	-	80,6	-	1,0	2,1	10,2	-	-	5,1	-	-	-	-	-	-
6.6 Mellkasi és szívérrendszeri sebészet	-	0,3	-	-	68,5	-	0,3	1,7	16,5	-	-	9,3	-	3,1	0,3	-	-	-
6.7 Traumatológia és katonai sebészet	-	0,7	0,7	-	56,1	-	-	0,7	33,6	-	-	8,2	-	-	-	-	-	-
7. Foglalkozási betegségek	-	-	0,2	-	60,4	-	0,8	8,6	19,5	0,2	-	9,3	-	0,5	0,5	-	-	-
8. Mikrobiológia és parasitológia	-	-	-	-	80,5	0,1	0,3	2,8	8,3	0,7	-	5,0	-	-	0,8	-	-	0,1
9. Társadalomtudományok	0,1	0,1	1,2	-	80,5	0,1	0,3	2,8	8,3	0,7	-	5,0	-	-	0,8	-	-	-
10. Segély	-	0,9	0,5	-	45,4	-	-	1,2	13,6	27,4	0,7	7,2	0,5	1,2	1,2	-	-	-
10. Sportorvostan	-	1,3	0,9	-	54,6	-	-	1,3	11,6	20,1	0,9	0,4	7,6	-	0,9	0,4	-	-
11. Statisztika	-	1,3	-	-	44,7	-	-	4,0	17,1	1,3	2,6	21,1	-	7,9	-	-	-	-
12. Egészségügyi szervezés	-	0,4	-	-	42,3	-	1,3	13,8	14,2	3,0	3,0	16,1	-	2,6	1,3	-	-	-
Összesen:	0,0	0,3	0,5	0,1	70,0	0,2	1,0	5,1	15,3	0,3	0,2	5,7	0,1	0,5	0,5	0,1	0,1	0,0

2. táblázat

A hivatkozások nyelvi megoszlásaekben

Jugoszlávia népeinek és nemzetiségeinek nyelve					Összesen				
Szerb	Szlovén	Macedón	Albán	Magyar	Angol	Franciá	Német	Orosz	Egyéb
nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv	nyelv
horvát	vén	dán							

1. Játványtan	41,0	0,5	0,2	-	-	41,7	36,4	5,9	4,0	6,2	3,6	1,2
2. Fiziológia	9,6	-	0,4	-	-	10,0	71,3	6,1	4,7	4,0	2,5	1,4
3. Egészségügy és megelőző orvoslás	37,0	0,4	0,4	-	-	37,8	37,4	4,6	8,2	3,1	3,1	5,8
4. Fertőző betegségek	22,8	0,6	0,3	-	-	23,8	45,2	10,8	11,5	3,4	2,5	2,8
5. Általános belgyógyászat	9,6	-	-	-	-	9,6	53,9	5,8	28,8	-	1,9	-
5.1. Bronchopulmonológia	27,0	-	0,4	-	-	27,6	47,2	8,0	11,3	1,4	1,8	2,7
5.2. Endokrinológia	14,3	0,2	0,2	-	-	14,7	58,5	12,2	11,6	0,9	0,4	1,7
5.3. Gasztroenterológia	25,2	1,0	0,3	-	-	26,5	41,2	12,2	14,9	1,8	2,2	1,2
5.4. Hematológia	20,0	1,1	-	-	-	21,2	50,8	8,2	12,7	2,2	2,5	2,4
5.5. Szív- és érrendszeri betegségek	16,4	0,7	-	-	-	17,1	52,8	9,7	12,9	1,6	3,9	2,0
5.6. Hozzájárulási betegségek	14,9	0,4	-	-	-	15,3	63,2	3,4	10,8	1,9	1,3	1,9
5.7. Anyagcserebetegségek	9,2	-	-	-	-	10,2	70,4	2,4	11,2	1,4	1,9	3,4
5.8. Neftológia	16,9	-	0,5	-	-	17,4	54,3	5,9	17,8	1,9	1,9	0,8
6. Általános sebészet	19,6	-	-	-	-	19,6	29,1	4,8	5,8	-	0,5	3,2
6.1. Hasi sebészet	20,2	0,7	1,0	-	-	21,9	38,4	15,0	18,8	3,1	2,1	3,8
6.2. Gyermeksebészet	13,2	-	1,9	-	-	15,1	50,9	3,8	11,3	9,4	5,7	2,7
6.3. Plasztikai és helyreállítás sebészet	27,5	1,9	-	-	-	29,4	41,1	10,2	13,6	1,7	2,3	1,7
6.4. Idegsebészet	16,9	-	-	-	-	16,9	56,9	6,2	12,0	2,2	3,1	2,7
6.5. Proctológia	16,0	-	-	-	-	16,0	66,0	4,0	10,0	1,0	1,0	2,0
6.6. Mellkasi és szív-érrendszeri sebészet	8,4	-	0,3	-	-	8,7	62,0	6,4	17,3	0,3	3,0	2,3
6.7. Traumatológia és katonai sebészet	12,5	0,2	0,7	-	-	13,2	31,9	17,4	25,7	2,1	2,1	7,6
7. Foglalkozási betegségek	20,5	0,2	-	-	-	20,7	37,7	8,4	16,0	7,4	1,2	8,6
8. Mikrobiológia és parasitológia	17,7	0,5	0,7	-	-	19,6	61,6	6,6	6,8	2,6	1,4	1,4
9. Társadalomegészségügy	32,4	1,3	-	-	-	33,9	34,8	6,5	9,7	0,4	4,6	10,1
10. Sportorvostan	30,4	-	-	-	-	32,9	25,0	5,0	22,1	5,4	2,5	7,1
11. Statistika	28,2	2,4	3,5	-	-	34,1	43,5	1,2	3,5	-	7,1	10,6
12. Egészségügyi szervezés	42,2	3,0	-	-	-	45,2	23,9	-	3,0	2,7	1,3	25,9
Összesen:	22,1	0,6	0,3	-	0,2	23,2	48,0	8,6	11,6	2,6	2,4	3,6

3. táblázat

Az eredeti közlemények megoszlása

eredeti közlemény összesen	a hivatkozások száma	1 közleményre jutó hivatkozás	előadók száma	hivatkozások száma	átlag	önhivatkozás összesen	önhivatkozás előadáson	1 közleményre jutó átlagos szerzőszám	1 szerzős cikkek %-ban	több szerzős cikkek %-ban
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

1. Járánytan	49	547	11,2	5	44	8,8	8,6	18,2	2,7	65,3	36,7
2. Fiziológia	43	571	13,3	4	50	12,5	10,5	8,0	1,9	53,5	46,5
3. Egészségügy és megelőző orvoslás	57	452	7,9	7	25	3,6	-	4,0	2,0	38,6	61,4
4. Fertőző betegségek	81	946	11,7	10	128	12,8	3,6	1,6	2,5	63,0	37,0
5. Általános belgyógyászat	4	52	13,0	-	-	-	3,8	-	2,0	59,0	59,0
5.1 Bronchopulmonológia	51	511	10,0	4	11	2,8	4,3	9,1	2,1	38,8	54,2
5.2 Endokrinológia	31	525	13,8	4	72	18,0	10,7	2,8	1,8	36,8	63,2
5.3 Gastroenterológia	55	793	14,4	9	165	18,3	8,7	18,8	2,1	60,6	40,0
5.4 Hematológia	50	671	13,4	2	46	23,0	3,9	2,2	2,1	60,0	40,0
5.5 Szív-érrendszeri betegségek	81	992	12,2	7	158	28,6	7,0	10,6	2,1	49,4	50,6
5.6 Mzőgészszervi betegségek	16	261	16,3	4	42	10,5	3,8	4,8	2,1	56,3	43,7
5.7 Anyegcsere zavarak	17	206	12,1	4	46	11,5	3,9	4,3	1,9	58,8	41,2
5.8 Neftrológia	31	372	12,0	7	78	11,1	7,8	11,5	2,2	61,3	38,7
6. Általános sebészet	15	189	12,6	2	2	1,0	12,2	0,0	1,9	33,3	66,7
6.1 Hasi sebészet	33	292	8,8	10	32	8,2	4,5	6,1	2,4	69,7	30,3
6.2 Gyermeksebészet	9	53	5,9	4	22	5,5	1,9	0,0	2,0	66,7	33,3
6.3 Plasztikai és helyreállító sebészet	35	470	13,4	4	27	6,8	11,5	7,4	1,4	37,1	62,9
6.4 Idegsebészet	27	225	8,3	9	55	6,1	6,2	7,3	2,0	59,3	40,7
6.5 Proctológia	9	100	11,1	3	27	9,0	6,0	13,7	2,4	66,7	33,3
6.6 Mellkasi és szívérrendszert sebészet	32	297	9,3	12	71	5,9	4,4	4,2	2,4	50,0	50,0
6.7 Traumatológia és katonai sebészet	26	144	5,5	11	38	3,5	5,6	13,2	2,3	61,5	38,5
7. Foglalkozási betegségek	62	419	6,8	13	82	6,3	8,6	7,3	2,0	56,5	43,5
8. Mikrobiológia és parasitológia	64	771	12,0	9	125	13,9	9,7	7,2	2,1	60,9	39,1
9. Társadalomegészségügy	83	475	5,7	13	56	4,3	7,8	5,4	1,7	32,5	67,5
10. Sportorvostan	36	240	6,7	3	2	1,0	12,5	0,0	1,6	33,3	66,7
11. Statisztika	17	85	5,0	2	7	2,3	15,3	-	1,4	35,3	64,7
12. Egészségügyi szervezés	90	301	3,3	13	50	3,8	8,3	14,0	1,2	20,0	80,0
Összesen:	1111	10860	9,9	175	1511	8,6	7,6	8,3	2,0	49,7	50,3

Hivatkozások:

- /1/ Voverene, O. I.: Metod statističeskovo analiza bibliografičeskih asylok v bibliotekovedenii 1. Nauč. tehn. b-ki SSSR, /1979/ 4, 12-18.
- /2/ Gross, P. L. K., Gross, E. M.: College Libraries and Chemical Education Science, LXVI /1927/ 17, 385-389.
- /3/ Pritchard, A.: Statistical Bibliography or Bibliometrics. J. Docum. 25 /1969/ 3, 348-349.
- /4/ Price, D. J., D Solla: Ethics of Scientific Publication. Science, 144 /1964/ 655-657.
- /5/ Kaplan, N.: The Norms of Citation Behaviour: Prolegomena to the Footnote. Amer. Docum. 17 /1965/ 3, 179-183.
- /6/ McMurtry, F., Ginski, J. M.: Citation Patterns of Cardiovascular Serial Literature. J. Amer. Soc. Inform. Sci. 23 /1972/ 172-175.
- /7/ Brennan, P., Davey, P. V.: Citation Analysis in the Literature of Tropical Medicine. Bull. Med. Libr. Assoc. 66 /1978/ 1, 24-30.
- /8/ Meadows, A. J.: The Citation Characteristics of Astronomical Research Literature. J. Docum. 23 /1967/ 1, 28-32.
- /9/ Nelson, Diane: Methods of Citation Analysis in Fine Arts. Spec. Libr. 68 /1977/ 11, 390-395.
- /10/ Baker, D.: Characteristics of Literature Used by English Musicologists. J. Librarianship, 10 /1978/ 3, 182-200.

- /11/ Price, D.J.D. Solla: Little Science; Big Science, New York and London, Columbia, 1963.
- /12/ Price, D. J. D. Solla: Networks of Scientific Papers. Science, 149 /1965/ 510-515.
- /13/ Knežević, Branko: Citatne analize jugoslovenske biomedicinske periodike. Doktorska disertacija. Zagreb, 1980.
- /14/ Martyn, J.: Citation Analysis. J. Docum., 31 /1975/ 4. 290-297.
- /15/ Weinstock, M.: Citation Indexes. Encyclopedia of Library and Information Science, Vol. 5. 1971, 16-40.
- /16/ Tagliacozzo, Renata: Self-Citation in Scientific Literature. J. Docum., 33 /1977/ 4, 251-265.
- /17/ Kessler, M. M.: Bibliographic Coupling Between Scientific Papers. Amer. Docum., 14 /1963/ 1, 10-25.
- /18/ Maršakova, I. V.: Sistema svjazej među dokumentami postroennaja na osnove asylok. NTD, ser. 2 /1973/ 6, 3-6.
- /19/ Gupta, B. M.: Networks of Scientific Papers. A Comparativ Analysis of Co-Citation, Bibliographic Coupling and Direct Citation. Ann. Libr. Sci. Doc., 24 /1977/, 3-4, 138-143.
- /20/ Martyn, J.: Bibliographic Coupling. J. Docum., 20 /1964/ 4, 263.

- /21/ Small, H.: Co-Citation in the Scientific Literature: A New Measures of the Relationship Between Two Documents. J. Amer. Soc. Inform. Sci., 24 /1973/ 4, 266-269.
- /22/ Nikitina, L. N.: Smyslovaja svjaz' dokumentov vyjavlennaja s pomoščju bibliografičeskih ssylok. NTD, ser. 2 /1978/ 12, 1-3.
- /23/ Garfield, E., Cawkell, A. E.: Location of Milestone Pears Through Citation Networks. J. Lib. Hist., 5 /1970/ 2, 184-188.
- /24/ Knežević, Branko: Analiza citata u publikacijama kliničke medicine. Informatika, 11 /1977/ 4, 213-218.
- /25/ ibid. 10
- /26/ ibid. 9
- /27/ Hafner, A. W.: Characteristics of Physiology Literature, 1970-1972. Inter. Libr. Rev., 6 /1975/ 85-115.
- /28/ Zjabrev, V. A., Sklar, T. V.: Issledovanija stepeni ispoljzovanija naučnoj informaciji v oblasti elektroniki s pomošč' ju bibliografičeskih asylok. NTI, sr. 1 /1974/ 1, 19-22.
- /29/ Mehtijev, D. M., Arakelov, R. K., Mellin. S. P., Kul'gavina, O. E.: Ispol' zovanije ukazatelja citirovannoj literatury dlja analiza sostojanija i tendencij razvitija informatiki. NTI, ser. 2 /1977/ 29-18.

- /30/ Frame, J. D., Baum, J. J.: Cross-National Flows in Basic Research: Examples Taken from Physics. J. Amer. Soc. Inform. Sci., 29 /1978/ 5, 247-252.
- /31/ Narin, F., Carpenter, M. P.: National Publications and Citation Comparison. J. Amer. Soc. Inform. Sci., 25 /1975/ 2, 80-93.
- /32/ Garfield, E.: "Science Citation Index" A New Dimension in Indexing. Science, 144 /1964/ 649-654.
- /33/ Maršukova, V. A.: Sravnitel' naja karakteristika citiruemosti naučno-tehničkih publikacij. NTI ser. 1 /1973/ 1, 27-31.
- /34/ Garfield, E., Sher, I. H.: New Factors in the Evaluation of Scientific Literature Through Citation Indexing. Amer. Docum., 14 /1963/ 3, 195-201.
- /35/ ibid. 12

Branko KNEŽEVIĆ: Information Scheme - The Results Of the
Citation Relations In Yugoslav Biomedicine
According To Relevant Variables

The aim was to construct a scheme of behaviour of the recorded knowledge in the field of biomedicine in Yugoslavia, on the basis of relevant variables of cited and original bibliographic units, in the body of 27 selected specializations. The material for this search contained articles in primary periodical publications and references and citations, as secondary information material.

Results: The striking high percentage /70%/ of the citations from periodicals. This is followed by citations from monographies in foreign languages /15.3%/. Other citation sources were congress papers and monographies written in the language of nations and nationalities of Yugoslavia /6.1%/. Citation percentage of other kinds of information sources are statistically negligible.

Analysis of the language of the cited documents showed that English was the dominant language /48%/. The fact is even more conspicuous if comparing it to the cited documents in the languages of the nations and nationalities of Yugoslavia amounting to 23.2%. With regard to specializations English is the dominant in all except in general surgery, where the dominant language is French /41.8%/. The percentage of the cited documents in German amounts to 11.6%, with the prevalence in internal medicine, traumatology, military medicine, and sports medicine /between 22 and 28%.

Analysis of original bibliographic units showed prevalence of co-authorship. On the basis of a study of papers published between 1969-1973, 49.7% of the papers were written by one author and 50.3% by two or more authors. Deviations were found according to specialities, i.e. in abdominal surgery 69.7% of the papers was written by one author, while in health service only 20% was written by one author. The average number of cited references to one article is 9.9 being lower than the international 15% mean.

The study revealed that Yugoslav medicine uses international and modern sources. Publications follow the trend of international science.

Branko KNEŽEVIĆ

Информационная схема - результаты связей ссылки
на основании релевантных переменных в
югославской биомедицинской литературе

Работа написана в целях определения системы письменного сообщения на фоне ссылок документов, опубликованных в 27 избранных специальностях югославской биомедицины.

Исследование охватывало первичные документы, кроме того и ссылки и указания, рассматриваемые как вторичные материалы.

Результаты: поразительно большой процент /70%/ ссылки на сообщения журналов, затем следуют ссылки на монографии иностранного языка /15,3%. Остальные ссылки касались изданий конгрессов, документов, написанных на языках народов и национального меньшинства Югославии /6,1%, причем ссылки на диссертации незначительны, по мнению автора потому что сборники неизвестны с одной стороны, а с другой, они трудно доступны.

Что касается распределения по языкам, на первом месте стоит английский /48%, и это имеет еще большее значение если учесть, что ссылки на документы, написанные на языках народов и национального меньшинства Югославии, составляли 23,2%.

Анализируя специальности в отдельности можно установить, что английский язык преобладает почти во всех специальностях, за исключением общей хирургии, в которой господствует французский /41,8%. Средний процент ссылки на литературу немецкого языка равняется 11,6%, в большем проценте в области терапии, травматологии и военной хирургии /25-28% для последней/.

Исследование охватывало также вопрос одного автора - нескольких авторов. По данным библиографии от 1969-73 гг. работы были написаны одним автором в 49,7%, но здесь также имеются отклонения по специальностям, например,

сообщения по брюшной хирургии были написаны одним автором в 69,7%.

Среднее значение ссылок на одно оригинальное сообщение равняется 9,9, что отличается от среднего значения 15 ссылок/сообщения, рассмотренного как международный показатель / Garfield, Price /.

Анализ ссылок югославских медицинских сообщений указывает на то, что югославская медицина пользуется международными и современными источниками, в публикационной активности следует направлениям международных наук.

Könyvismertetések

Könyvtár belgyógyászok számára. IV. jegyzék

/Közölte Allyn, Richard az Annals of Internal Medicine
1982, 96, 3. 385-401. oldalain/

Az új belgyógyászati irodalomjegyzéket, hasonlóan az előbbiekhöz, számos kiváló szakember ajánlása alapján állították össze. A jegyzék alapján ajánlatos beszerezni egy kisebb kórház új belgyógyászati könyveit és folyóiratait.

A jegyzék a következő szakágazatok és szakterületek irodalmáról ad tájékoztatást: 1. Általános belgyógyászat, 2. A belgyógyászat 10 részterülete, 3. A Medical Knowledge Self-Assessment Program VI /MKSAP/ vagyis az orvosi ismeretek önképzési programja elnevezésű irodalom-bázisból három nagy szakterületről valamint nyolc speciális belgyógyászati területről. Ezen kívül 23 olyan más klinikai szakterületről ad könyv- és folyóirat-ismertetést, amelyek fontosak lehetnek a tájékozódáshoz.

A "Könyvtár belgyógyászok számára IV." három szempontból különbözik az általunk már ismertetett előbbiektől: 1. Jobban törekszik a lényegre, szigorubban válogat, 2. Annotációkat is közöl, 3. A jegyzék összeállításába nem csak néhány szakembert vontak be, hanem a továbbképző testület tagjait is.

A lényegre törekvés eredményeként ez a jegyzék kisebb és tömörebb, mint elődei. 150 könyvet és 50 folyóiratot ismertet;

ez a tömörség a használatot megkönnyíti. Az annotációkat, amelyek röviden ismertetik az általános belgyógyászatot, a belgyógyászat egyes szakterületeit és a határterületeket mint olyanokat, ugyan-
osak a továbbképző testület tagjai készítették.

Kimaradtak a jegyzékből a következő szakterületek: fizikális diagnózis; ifjúsági betegellátás; biológiai-orvosi műszaki ismeretek; orvostörténelem; igazságügyi orvostan; orvostudományi oktatás; az orvostudomány filozófiai kérdései; etika, vallás, erkölcstan; halál, haldoklás; sexualitás; sportorvostan; trópusi medicina; parazitológia; kórélettan; szív- és érsebészet; idegsebészet; ultrahang-diagnosztika; komputer-tomográfia; sugárterápia; mellkasi sebészet. Az olvasó - ha szükség van rá - az előző három ajánló bibliográfiában találja meg a felsorolt 19 szakterület legfontosabb friss dokumentumainak a címeit.

Az anyag elrendezése hasonlít az előzőkéhez. A belgyógyászatot nem érintő szakágazatokból olyan könyvek ajánlásai szerepelnek a bibliográfiában, amelyek a belgyógyászok számára többet mondanak, mint határterületi szakember számára. Az ajánlott művek között arányosan szerepelnek a kutatás és a gyógyítás számára fontos könyvek. Az 50 folyóirat kiválasztása a könyvekéhez hasonló módszerrel történt.

A folyóiratokat két csoportra osztották: általános belgyógyászati és több szakterületet érintő folyóiratok; a belgyógyászat részterületeinek folyóiratai, valamint egyéb speciális, "MKSAP VI" szakterületi folyóiratok. Más szakterületek folyóiratait az olvasó a "Könyvtár belgyógyászok számára III." bibliográfiában találja meg. Az ajánlásokat pontozták, fontosság szerinti sorrendet állapítva meg elsőrendű fontosságú, másodrendű fontosságú és ajánlott

folyóiratok felsorolásával. A továbbiakban néhány könyvet ismertetnek, amelyek az ajánló lista élén szerepelnek /a nálunk is jól ismert és jóformán minden belgyógyászati osztályon fellelhető kézikönyveket: Harrison' s Principles of Internal Medicine és a Cecil Textbook of Medicine/. Ismertetnek továbbá még olyan élvonalbeli könyveket, amelyek több szakterületet érintenek. Az általános belgyógyászat számára ajánlott folyóiratok igen nagy területet érintenek és számos speciális szakterület számára is ajánlottak. A bibliográfiát a közlés előtt 3 hónappal fejezte be a szerző és az ajánlott könyvek címét közvetlenül a kiadótól szerezte be.

A bibliográfia fejezetei: I. Klinikai belgyógyászat, II. A belgyógyász számára fontos egyéb szakterületek, III. A belgyógyász számára fontos és kapcsolódó alaptudományok, IV. Egyéb, a belgyógyászathoz kapcsolódó határterületek.

Annak ellenére, hogy a bibliográfiából 19, fent felsorolt szakterület kimaradt és hogy erős szelekcióra került sor, a jegyzékbe került művek számos szakterületről valók, rámutatva az egyes tudományterületek egymáshoz kapcsolódására és az egymásra gyakorolt kölcsönhatásra. Észrevehető ebben a bibliográfiában is az egyre több új szakterület kialakulásának a tendenciája, esetünkben például az ürorvostané.

Ism. SZÓNYI Ferencné

Recenziók

"Az orvos-egészségügyi szakkönyvtár szerepe a gazdasági-
-műszaki vezetők szakirodalom-ellátásában a továbbképző
tanfolyamok tükrében." Összeáll. KOZMA Zoltánné. Kaposvár,
1982. 23 p.

A kaposvári 1981/1982. évi egészségügyi vezetőképző tanfolyam-
ra Kozma Zoltánné tanulmányt írt. A tanulmány a következő részek-
ből áll: I. Az orvos-egészségügyi szakkönyvtár és az "Ügyviteli
irodalom". II. A tanfolyam résztvevőinek igényei és a lehetőségek.
III. Az olvasó és a könyvtár találkozása. IV. A MESZTIK szerepe a
vezetői továbbképzésben.

Végül a tanulmányban javaslatokat ad a gazdasági-műszaki veze-
tők jobb szakirodalmi ellátására.

Somogy megyében a mindennapi élet megkövetelte, hogy az orvosi
könyvtár tülépjen a könyvtárhasználati szabályzatban foglaltakon
és a gyűjtőköri szabályzatban megfogalmazottakon és a szorosan vett
egészségügyi részlegeken kívüli dolgozóknak is nyújtson szakiro-
dalmat, elsősorban a gazdasági-műszaki vezetőknek.

A szerző nyolc dunántúli megye orvosi könyvtárainak illetéke-
seit kérdezte meg arról, hogy az ún. ügyviteli könyveket és folyó-
iratokat beszerzik-e és ha igen, milyen mértékben. A válaszokból
kiderült, hogy a 8 könyvtár közül 3 az ügyviteli művek beszerzését
az orvosi könyvtár feladatának tartotta, 4 nem, 1 pedig részben
tartotta annak. Mindazonáltal minden könyvtárban szereznek be

ilyen jellegű műveket.

A kaposvári orvosi könyvtár teljes évi beszerzéséhez képest nagy mértékben szerzett be gazdasági-műszaki irodalmat, sőt a könyvtár a MESZTIK-tanfolyam hallgatóinak irodalomkutatót is végzett.

Tekintettel arra, hogy a MESZTIK-eknek nincs saját könyvtáruk és ilyenek létrehozása nem is volna kívánatos: országos tendencia a még meglévő elaprózottság felszámolása, helyesnek tartható, ha az orvosi könyvtár a gazdasági-műszaki vezetőknek és tanfolyami hallgatóknak könyvtári szolgáltatásokat nyújt. A fent említetteket egyébként központilag az Egészségügyi Szervezési, Tervezési és Információs Központ látja el szakirodalommal, szaklapja az Egészségügyi Gazdasági Szemle magas színvonalon közvetíti a szükséges ismereteket. Persze, ez nem elég, szükség van az orvosi könyvtár támogatására is. Nagyon alaposan meg kell azonban fontolni, hogy a kórházi költségvetés hányadrészét költjük el erre a szakirodalomra. A kaposvári orvosi könyvtárban 1977-ben a könyvtári költségvetés 5,3 %-át, 1981-ben már 11 %-át költötték ezekre a művekre. Igaz, ezek a művek nem devizaigényesek és a könyvtár sok éves hiányt pótol.

Az orvosi könyvtár törődését a nem-egészségügyi, de kórházi dolgozókkal nagyon fontosnak tartjuk. A könyvtárosoknak továbbra is feladata a mindenkor helyes arányok megtartása.

Kozma Zoltánné tanulmányát olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk. Kölosönvehető a kaposvári kórház orvosi könyvtárából.

BM

Dr Székely Sándor, az Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár igazgatója nyugalomba vonult

Dr Székely Sándort 1958-ban az egészségügyi miniszter igazgatóhelyettesnek az OIK elődintézetébe: az Orvostudományi Dokumentációs Központba helyezte. A munkatársak számára élmény volt az a frissesség, realitásérzék és szervezőkészség, amellyel igazgatóhelyettesi, majd másfél év múlva igazgatói munkájához fogott.

Az akkori OIK 18 munkatársával nem is volt szervezetnek mondható, inkább tájékoztató hivatalként végezte kis volumenű munkáját egymásba átfolyó, nem körülhatárolt munkakörökkel, nem teljesen kialakult célokkal, félig megfogalmazott feladatokkal. Székely Sándor volt az, aki rendet teremtett, majd szilárd szerkezetet és karaktert adott az intézetnek; csoportokat, majd osztályokat hozott létre, tervet készített, ellenőrizte a végrehajtást, beszámoltatott és a beszámolókat nyilvánosságra hozta.

Székely Sándor nevéhez fűződik kiadványaink egy részének és valamennyi szolgáltatásunk beindítása.

Két évtizedig intézetünk nevében Székely Sándor szerkesztette a Horust, amelynek első két száma ugyan még az ODK-ba lépése előtt jelent meg, de nagy példányszámban, nyomtatásban, az Orvosi Hetilap mellékleteként, folyamatosan és nem véletlenszerű tartalommal Székely Sándor szerkesztette az elmúlt évig. Az ő szerkesztésében vagy szervezésében indult meg a Szovjet Orvostudományi Bibliográfia

a Nemzetközi Orvosi Bibliográfia, a Sportorvosi, majd az Aneszteziológiai Dokumentációs Szemle, amelyek azóta megszűntek, de a maguk idején valós igényeket elégítettek ki. Éppen megszüntetésük kapcsán kell megemlékeznünk Székely Sándor egy nagy erényéről, a rugalmasságról. Semminél sem engedte meg, hogy a tehetetlenségi erő miatt megmaradjon, ha már idejét multá. Minthogy 1964-ben vég szakirodalmi igénykutatásunk bebizonyította, hogy a magyar orvosi nyelvű, ám hosszú átfutási idejű referálólapokra és retrospektív bibliográfiákra nincs igényük, viszont repülőlapokon kiadott tematikus jelző információs és referáló szolgáltatásokra igen, Székely Sándor igen rövid idő alatt megszervezte az áttérést a Gyorstájékoztató és a Témafigyelő Szolgáltatásunkra, amelyek mind a mai napig igen népszerűek, előfizetőik száma a bibliográfiák előfizetőinek 10-12-szerese.

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár egyéb tevékenységeinek: az irodalomkutatásnak, a fordítószolgálatnak, könyvtárunk szolgáltatásainak is Székely Sándor adott keretet. Személye ismert és tisztelt volt külföldi partnereink előtt, beosülték szókimondását - még ha nem is értettek vele mindenben egyet és szerették humorát.

Jelentős oktatótevékenységet is fejtett ki a könyvtárosképző szaktanfolyamokon, az orvosi terminológiai jegyzete hiányt pótolta. Ha van néhány olyan orvos ma Magyarországon, aki érdeklődik az információs tevékenység iránt, abban is jelentős része van Székely Sándornak; az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanács, majd a Szakmai Kollégium ülésein nem egyszer nem-értett vagy félreértett fogalmakat tett egyszerű és világos stílusában közérthetővé, nem beszélve számos informatikai és könyvtári tárgyú publikációjáról.

Felbecsülhetetlenek Székely Sándor érdemei a hálózatszervezés terén. 1961-ben hozzáfogott és az akkori könyvtári csoport munkatársaival katasztroft készítettett az akkori potenciális könyvtárakról, szervezeti szabályzatot állított össze, egészségügyi miniszeri rendeletet jelentetett meg, létrehozta a kétlépcsős könyvtári szervezetet. Mint annyi más dologban is, Székely Sándor keze alatt a hálózat létrehozása sem maradt papíron. Maga is járt alközpont-alapító ülésekre, számos kiszálláson tárgyalt kórházigazgatókkal, orvostanácsadókkal. Tudva, hogy egy szervezet tartósságát csak széles alapokon lehet megteremteni, létrehozta az Alközponti Könyvtári Tanácsokat. A hálózat azóta több vihart is átvészelt, tartósanak bizonyult.

Munkatársai mindig szívesen gondolnak majd Székely Sándor közvetlenségére és humorára.

Mindnyájan azt kívánjuk, töltse nyugdíjas éveit jó egészségben.

BM

XXX

Ujra több munkatársunk ajánlotta, hogy tegyük lehetővé hiánylisták közlését lapunkban.

A közérdekre tekintettel e kívánságnak szívesen teszünk eleget: bá-ki beküldheti azon könyvek és folyóiratok /egyes számokét is/ címeit, amelyekre igényt tartana. Szerkesztőségünk a listákat vagy az egyedi címeket "Hírek - közlemények" rovatában közzéteszi.

Ára: 50.-Ft.

